

Kultur- och fritidsnämnden

Kallelse

Nämnd	Kultur- och fritidsnämnden
Datum och tid	2025-12-03, klockan 13.00
Plats	Kommunkontoret, sammanträdesrum Gräsö (SR1)
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Niclas Bergström (M)

Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026 <i>Föredragande: Fredrik Hübinette, kvalitetsutvecklare</i>	3
4. Lokalt aktivitetsstöd våren 2025 <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	4
5. Bidrag till allmänna samlingslokaler 2026 <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	5
6. Investerings- och utrustningsbidrag hösten 2025 <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	6
7. Skrivelse från Gimo Ridklubb <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	7
8. Forsmarks idrottsförening och lokaltaxa <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	8
9. Remiss Regional kulturplan	9
10. Nya mål för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk <i>Föredragande: Dennis Kronholm, Samordnare förvaltningsområdet för finska</i>	11
11. Förstudie om utbudet av badanläggning i kommunen <i>Föredragande: Caroline Henning, strateg</i>	13
12. Redovisning av inkomna synpunkter	15
13. Information från kommunförvaltningen	16
14. Redovisning av delegationsbeslut	17
15. Anmälningsärenden	18

Kultur- och fritidsnämnden

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.00

Dnr KFN-2025-137

3. Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Intern kontroll är ett stöd i arbetet att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister som hindrar att organisationen kan nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt.

Enligt 6 kap. 6 § kommunallagen ansvarar nämnden för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats till någon annan. Syftet med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att det begås allvarliga fel. En god intern kontroll ska således bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att den bedrivs effektivt och säkert.

Nämnden beslutar årligen om en plan för intern kontroll för att fastställa områden som ska kontrolleras. Utfallet av granskningsaktiviteterna återkopplas till nämnden i samband med delårsrapport och årsredovisning. Nämnden ska rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen senast i samband med nämndens årsredovisning.

Rapportering ska samtidigt göras till kommunens revisorer.

Beslutsunderlag

- Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026.

Beslutet skickas för åtgärd till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette

Beslutet skickas för kännedom till

Revisionen

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.10

Dnr KFN-2025-5

4. Lokalt aktivitetsstöd våren 2025

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden fördelar lokalt aktivitetsstöd enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Lokalt aktivitetsstöd utgår till föreningar tillhörande Riksidrottsförbundet (RF) genom en statlig och en kommunal del. Östhammars kommun följer RF:s regelverk och administrerar via de uppgifter som fås från RF-SISU Uppland baserat på föreningarnas digitala närvarorapportering.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Bidraget belastar kultur- och fritidsnämndens driftbudget med 403 382 kr.

Beslutsunderlag

- Sammanställning av lokalt aktivitetsstöd våren 2025.

Beslutet skickas för åtgärd till

Ekonomikontoret – Inga-Lill Jonsson

Beslutet skickas för kännedom till

Sökande föreningar

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.15

Dnr KFN-2025-6

5. Bidrag till allmänna samlingslokaler 2026

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden fördelar samlingslokalbidraget 2026 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

12 stycken samlingslokaler har under oktober inkommit med de årliga ansökningarna gällande samlingslokalbidraget

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Föreslagen fördelning om 267 255 kronor belastar kultur- och fritidskontorets enhet för fritid och hälsas driftbudget 2026

Beslutsunderlag

- Fördelning av bidrag.

Ärendets behandling

Vid arbetsutskottets sammanträde den 20 november 2025 deltog inte Maria Nyström (KD) i ärendets behandling på grund av jäv.

Beslutet skickas för åtgärd till

Ekonomikontoret, Inga-Lill Jonsson

Beslutet skickas för kännedom till

Sökande föreningar

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.20

Dnr KFN-2025-107

6. Investerings- och utrustningsbidrag hösten 2025

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden fördelar investerings- och utrustningsbidrag enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden beslutar halvårsvis om investerings- och utrustningsbidrag till föreningar i Östhammars kommun. Det genomfördes en utlysning under januari till mars månad med sista ansökningsdag lördag 15/11. 22 ansökningar har handlagts och kultur- och fritidsnämndens förväntas fatta beslut om fördelning.

Beslutsunderlag

- Fördelning Investerings- och utrustningsbidrag hösten 2025.

Beslutet skickas för åtgärd till

Ekonomikontoret för utbetalning, Inga-Lill Jonsson

Beslutet skickas för kännedom till

Sökande föreningar

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.25

Dnr KFN-2025-186

7. Skrivelse från Gimo Ridklubb

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden avslår ytterligare ekonomiskt stöd till Gimo Ridklubb. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att föra dialog med föreningen om fortsatt verksamhet.

Beslutsmotivering

Under hösten 2024 erhöll Gimo Ridklubb ett särskilt föreningsstöd från Kultur- och fritidsnämnden, KFN-2024-141. Ett särskilt föreningsstöd är ett stöd som en förening tilldelas vid enskilt tillfälle och skall inte ses som ett återkommande bidrag. I samband med detta föreningsstöd inleddes dialog mellan Gimo RK, Östhammars kommun och RF-SISU uppland där kontaktvägar redan är etablerade och dialogen bör fortsätta.

Ärendebeskrivning

Föreningen Gimo Ridklubb har inkommit med en skrivelse i vilken man redogör för föreningens fortsatta ekonomiska situation.

Kultur- och fritidskontoret kommer på sammanträdet att redogöra för historiken kring kommunen och föreningen.

Beslutsunderlag

- Inkommen skrivelse från Gimo Ridklubb

Beslutet skickas för kännedom till

Gimo Ridklubb
Svenska hästsportförbundet
Riksidrottsförbundet Uppland, Madeleine Andersson

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.30

Dnr KFN-2025-196

8. Forsmarks idrottsförening och lokaltaxa

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden avslår föreningens begäran om prövning för att erhålla subventionerad lokaltaxa i Kultur- och fritidsnämndens verksamhetslokaler.

Beslutsmotivering

Föreningen är fortsatt inte av allmännyttig karaktär då det är en personalförening för de som arbetat och arbetar i Forsmarks kärnkraftverk.

Ärendebeskrivning

Forsmarks Idrottsförening har genom mailkorrespondens med föreningsutvecklare begärt att prövas för subventionerad lokalhyra.

För att en förening 2025 ska erhålla subventionerad lokaltaxa krävs att föreningen är allmännyttig enligt Skatteverkets regler.

Föreningen är en personalförening och enskilda medlemmar behöver ha arbetat, eller arbetar, på kärnkraftsverket för att delta i aktiviteter, inte enskilda träningstillfällen, men aktiviteter.

En möjlig revidering utav föreningens syfte och stadgar kan innebära för framtiden att föreningen blir allmännyttig, förutsatt att medlemmar oavsett arbetsplats får delta i samtliga aktiviteter.

Beslutsunderlag

- Lokalfördelningsprinciper
- Taxor och avgifter

Beslutet skickas för kännedom till

Forsmarks IF

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.35

Dnr KFN-2025-170

Dnr KS-2025-718

9. Remiss Regional kulturplan

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslaget till remissvar och överlämnar det till Region Uppsala. Detta innebär att nämndens beslut från den 5 november 2025 (§ 63) upphävs.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har fått Kultur i hela länet – hela livet Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030 på remiss. Kultur- och fritidsnämnden har fått i uppdrag att ta fram förslag på remissvar till kommunstyrelsen.

Region Uppsala är en del av den statliga kultursamverkansmodellen, som styrs av en lag och en förordning. Modellen innebär samverkan mellan stat, region och kommun för stöd till kultur och att regionerna får ansvar för att fördela statliga kulturmedel. Regionernas kulturplaner är en förutsättning för Statens kulturråds beslut om statsbidrag till regionerna. En del i kultursamverkansmodellen är flernivåsamverkan, den samverkan som sker mellan staten, regionerna och länets kommuner för att stödja kulturlivet och bidra till en spridning av regional kulturverksamhet. Lika viktiga är samråd med det professionella kulturlivet och civilsamhället. Planen har utformats efter samråd och samarbeten med olika aktörer. Den regionala kulturplanen tydliggör kulturområdet. Planen utgår även från Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi, Agenda 2030-mål samt de årliga besluten om Regionplan- och budget som sätter de ekonomiska ramarna.

Kulturplanen är styrande för Region Uppsala och de verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen och som arbetar genom årliga överenskommelser med regionen. Planen är rådgivande för länets kommuner och andra av Region Uppsalas samverkansparter. Mål och inriktning i kulturplanen formuleras kring tre perspektiv: en nyskapande region (konstarna), en region för alla (människan) och en växande region (platsen). Målen bidrar till en social och kulturell hållbarhet i Uppsala län.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 5 november 2025 att överlämna remissvaret till kommunstyrelsen för beslut. Det har senare framkommit att beslutet ska tas av kultur- och fritidsnämnden.

Östhammars kommun har beviljats förlängd tid att svara på remissen till den 5 december 2025.

Beslutsunderlag

- Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030
- Remissbrev Regional kulturplan
- Remissvar Östhammars kommun

Kultur- och fritidsnämnden

Beslutet skickas för kännedom till

Marianne Pauhlfson, enhetschef Kultur- och bibliotek
Peter Källman, kulturstrateg
Region Uppsala

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.40

Dnr KFN-2024-29

10. Nya mål för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta plan för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029 enligt bilaga. Detta innebär att nämndens beslut från den 5 november 2025 (§ 64) upphävs.

Ärendebeskrivning

Sveriges nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, judar och romer. De nationella minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, jiddisch och romani chib. Östhammars kommun ingår i förvaltningsområdet för finska.

Kommuner ska enligt minoritetslagen anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 5 november 2025 att överlämna förslaget till plan för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029 till kommunfullmäktige. Det har efter beslutet framkommit att planen behöver kompletteras.

Barnkonsekvensanalys

Överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna är ett av de föreslagna målen. Barn och unga är därmed en prioriterad målgrupp. Minoritetslagen, skollagen och barnkonventionen behandlar rätten till kultur, identitet, inflytande och utbildning för urfolks- och minoritetsbarn som påverkas av förslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Planen innebär inga ekonomiska merkostnader.

Beslutsunderlag

- Förslag till plan om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029 (reviderad version delas ut på sammanträdet)
- Sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteter
- Samrådshandling

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen för vidare hantering i kommunfullmäktige

Kultur- och fritidsnämnden

Beslutet skickas efter antagande i kommunfullmäktige för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin

Enhetschef kultur och bibliotek, Marianne Pahlson

Samordnare förvaltningsområdet för finska, Dennis Kronholm

Socialchef, Lina Edlund

Barn- och utbildningschef, Christina Stenhammar

Tierps kommun

Älvkarleby kommun

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.50

Dnr KFN-2025-197

11. Förstudie om utbudet av badanläggning i kommunen

Förslag till beslut

Kultur – och fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en förstudie om hur utbudet av badanläggning i kommunen ska se ut. Förstudien ska presenteras på kultur- och fritidsnämndens sammanträde 17 juni 2026. En delredovisning av uppdraget ska göras senast på nämndens sammanträde den 29 april.

Ärendebeskrivning

Kommunens simhallar byggdes under 1970-talet och trots att de har renoverats så har de likväl en begränsad livslängd. Förutsatt att de föreslagna renoveringarna i utredningen från 2021 genomförts så har simhallen i Gimo en livslängd till 2030 och simhallen i Österbybruk till 2034. Nya besiktningar genomfördes under hösten 2024 och våren 2025 och pekar i samma riktning som utredningen från 2021. De föreslagna renoveringarna är ej genomförda vilket förmodligen påverkar livslängden ytterligare negativt på respektive simhall.

I dagsläget har Österbybruks simhall inte kapacitet (reningsverket) motsvarande Gimo simhall. Vilket betyder att vid stängning av Gimo så kommer inte Österbybruk att kunna möta behovet som finns. Detta innebär att från 2030 har Östhammars kommun inte kapacitet för att täcka behovet av simhall. Skolelever, föreningar och allmänheten kommer behöva besöka simhall i annan kommun.

Ytterligare en parameter att ta hänsyn till är tiden. Det tar tid oavsett om det handlar om en renovering eller nybyggnation. Vi kan stå i ett läge ganska snart där vi behöver stänga ner en eller båda simhallarna. Det är ett omfattande projekt att förlänga livslängden eller att bygga en ny simhall. Utifrån information från referenskommuner tar det 5 till 10 år från beslut till att projektet är genomfört.

En förstudie till beslut om hur utbudet av badanläggning i kommunen ska se ut behöver initieras nu. I förstudien bör det framgå:

- Vilken livslängd anläggningarna får efter åtgärd.
- Kostnad för åtgärd.
- Löpande underhållskostnader.
- Driftskostnader, total.

I utredningen ska även framgå kostnad för respektive alternativ och anläggning. Förslag att utreda följande alternativ:

1. Renovera och bygga om Gimo simhall och Österbybruks simhall.

Kultur- och fritidsnämnden

2. Renovera och bygga om en simhall för att klara hela kommunens behov.
3. En ny anläggning i Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

- Muntlig information

Ärendets behandling

Vid arbetsutskottets sammanträde den 20 november 2025 avstod Tomas Bendiksen (S) från att delta i förslaget till beslut.

Beslutet skickas för åtgärd till

KS Tekniska utskott
Enhetschef Fritid och hälsa, Monica Eriksson
Strateg Fritid och hälsa, Caroline Henning
Staben för fördelning, Pauliina Lundberg
Staben för fördelning, Fredrik Hübinette

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidskontoret

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-23

12. Redovisning av inkomna synpunkter

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av de inkomna synpunkterna.

Ärendebeskrivning

Redovisning av de synpunkter som inkommit gällande kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-1

13. Information från kommunförvaltningen

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-2

14. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När kultur- och fritidsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kultur- och fritidsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kultur- och fritidsnämnden.

Följande delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

Beslut	Beslutsfattare	Beslutsdatum	Diarienummer
Avgiftsbefrielse bygglovsavgifter Östhammars pistolklubb	Föreningsutvecklare	2025-11-19	KFN-2025-202

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-1

15. Anmälningssärenden

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde.

- 1) Dnr Ks-2025-812
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2025-11-18
avseende anskaffningsbeslut av nytt Ekonomi-/Affärssystem.

Kultur- och fritidsnämnden

Internkontrollplan 2026

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

2 (9)

Innehållsförteckning

1	Intern kontroll.....	3
2	Nämndens egenutvärdering.....	4
3	Riskbedömning.....	5
4	Internkontrollplan.....	8
4.1	Intern kontroll.....	8

3 (9)

1 Intern kontroll

Intern kontroll är ett stöd i arbetet att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister som hindrar att organisationen kan nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt.

Enligt Kommunallagen ansvarar nämnderna för:

- Att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.
- **Att den interna kontrollen är tillräcklig** och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.
- Att skötseln av en kommunal angelägenhet som med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan bedrivs på ett tillfredsställande sätt..

Kommunallagen 6 kap. 6 §

Kommunstyrelsen är en nämnd med en särställning. För styrelsen gäller, utöver vad som angetts ovan, även:

- Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och **ha uppsikt över övriga nämnders** och eventuella gemensamma nämnders **verksamhet**.

Kommunallagen 6 kap. 1 §

Kommunstyrelsen har till följd av sin uppsiktsplikt över kommunens nämnder tagit fram ett reglemente för intern kontroll. Reglementet förklarar vilket ansvar nämnderna har för sin egen interna kontroll. Denna internkontrollplan och det arbete som ska genomföras enligt denna plan är nämndens sätt att möta detta ansvar.

Utfallet av granskningsaktiviteterna återkopplas till nämnden i samband med Delårsrapport och Årsredovisning.

4 (9)

2 Nämndens egenutvärdering

Under hösten fick ledamöter och ersättare i nämnden en enkät där de ombads att svara på nedanstående tolv frågor. Svarsalternativen var "Mycket bra", "Ganska bra", "Inte så bra" och "Inte alls bra". Svarsalternativet "Mycket bra" motsvaras av sifferbetyget 3, svarsalternativet "Ganska bra" motsvaras av sifferbetyget 2 och så vidare.

Nedan synliggörs nämndens genomsnittliga betyg för de tolv frågorna.

Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med:		KULTUR- OCH FRITIDS- NÄMNDEN
1	att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt relevanta lagar, förordningar och föreskrifter?	2,6
2	att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt interna policyer och riktlinjer?	2,5
3	att ta fram beslutsunderlag av god kvalitet inför beslut?	2,2
4	fungerande kommunikation, såväl internt som externt, såväl uppåt som nedåt som i sidled?	1,6
5	att motverka bedrägerier, korruption, mutor, jäv, välfärdsbrottslighet samt otillåtna bisysslor?	3,0
6	att skapa en arbetsmiljö som uppmuntrar rapportering av avvikelser?	2,3
7	att i ord och handling tydliggöra vilka förväntningar och värderingar som gäller i organisationen?	2,0
8	att klargöra, tilldela och begränsa ansvar och befogenheter i organisationen?	2,3
9	att nå uppsatta mål?	2,0
10	att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet?	1,8
11	hantering av verksamhetssystem och i dem innehållande information?	2,3
12	beredskap för hantering av olika samhällsstörningar?	2,0

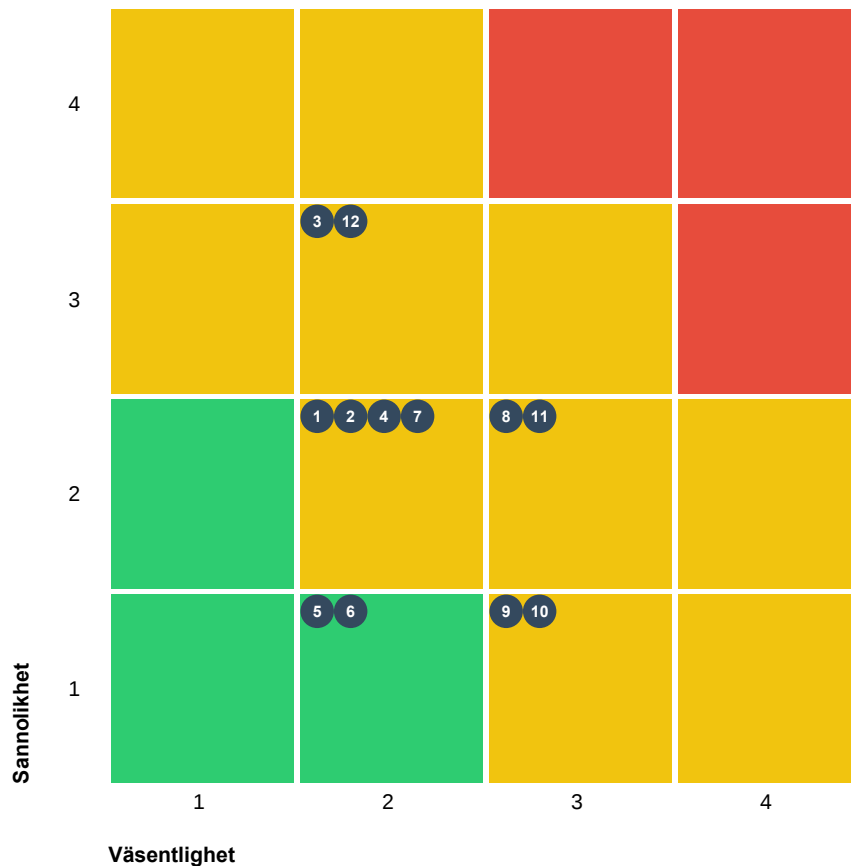
Avslutningsvis ställdes frågan huruvida granskning av inköp och upphandling ska vara ett kontrollmoment i kommande års internkontrollplan. På denna fråga svarade 100 % Ja varför aktiviteter mot detta område inkluderats.

5 (9)

3 Riskbedömning

Med stöd av nämndens egenutvärdering så har en bedömningsgrupp risk- och väsentlighetsbedömt olika områden inom nämndens verksamhetsområde.

Sannolikhet och **Väsentlighet** har vardera blivit tilldelade ett värde mellan ett och fyra. De båda värdena har därefter multiplicerats. Detta har mynnat ut i ett riskvärde mellan ett och sexton där sexton är högst risk.

10 Medium 2 Låg Totalt: 12

Kritisk
Medium
Låg

	Sannolikhet	Väsentlighet
4	Sannolik - Det är mycket troligt att fel uppstår	Allvarlig - Är mycket betydande för de olika intressenterna
3	Möjlig - Det finns risk för att fel uppstår	Kännbar - Uppfattas som besvärande för intressenterna
2	Mindre sannolik - Risken att fel ska uppstå är mycket liten	Lindrig - Uppfattas som liten av intressenterna
1	Osannolik - Risken att fel ska uppstå är praktiskt taget obefintlig	Försumbar - Är obetydlig för de olika intressenterna

6 (9)

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Väsentlighet	Riskvärde
Efterlevnad av tillämpliga lagar och föreskrifter	1. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt relevanta lagar, förordningar och föreskrifter så kan det leda till lagbrott, juridisk process, förtroendskada, ekonomisk skada, försening av beslut och lidande kund/brukare.	Mindre sannolik	Lindrig	4
Efterlevnad av tillämpliga lagar och föreskrifter	2. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt interna regler, policyer och beslut så kan det leda till tandlös styrning, tjänstemannastyre, uppluckring av den lokala demokratin och förtroendskada.	Mindre sannolik	Lindrig	4
Tillförlitlig information	3. Om nämnden/förvaltningen inför beslut inte skapar och använder information av god kvalitet så kan det leda till att nämnden fattar beslut som inte uppfyller lagkrav eller som försvårar verkställandet av beslutet. Detta kan i sin tur leda till ekonomisk skada.	Möjlig	Lindrig	6
Tillförlitlig information	4. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med fungerande kommunikation, såväl internt som externt, såväl uppåt som nedåt som i sidled så riskerar det att leda till missnöje hos lokalbefolkningen, ineffektiv och svårstyrd verksamhet, frustration och dålig arbetsmiljö, dubbelarbete eller uteblivet arbete.	Mindre sannolik	Lindrig	4
Kontroll avseende bedrägerier, oegentligheter, mutor och jäv	5. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att motverka korruption, mutor och jäv så kan det leda till allvarlig förtroendskada, ekonomisk skada och felaktiga beslut, rättsprocesser och fördröjning av verkställighet.	Osannolik	Lindrig	2
Kontroll avseende bedrägerier, oegentligheter, mutor och jäv	6. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att skapa och bibehålla en miljö som uppmuntrar till rapportering av avvikelser så kan det leda till ekonomisk skada, förtroendskada och att viktiga inspel från medarbetare och kommuninvånare går förlorade.	Osannolik	Lindrig	2

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Väsentlighet	Riskvärde
Styr- och kontrollmiljö	7. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att i ord och handling tydliggöra vilka förväntningar och värderingar som gäller i organisationen så kan det leda till ineffektivitet, att medarbetare skapar egna sanningar för vilka förväntningar/värderingar som råder, olikheter kan råda mellan olika arbetsgrupper och kunder/brukare kan bemötas olika.	Mindre sannolik	Lindrig	4
Styr- och kontrollmiljö	8. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att klargöra, tilldela och begränsa ansvar i organisationen så kan det leda till att beslut fattas på fel nivå, av obehöriga, vilket kan leda till negativa verksamhets- och/eller ekonomiska konsekvenser. Arbetsuppgifter kan bli ogjorda eller dubbelgjorda.	Mindre sannolik	Kännbar	6
Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet	9. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att nå uppsatta mål så kan det leda till tjänstemannastyre och urholkad lokaldemokrati.	Osannolik	Kännbar	3
Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet	10. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet så kan det leda till att kommunen inte når de politiska mål, försämrade ekonomisk hållbarhet, missnöjda brukare, juridiska processer.	Osannolik	Kännbar	3
Kontroller av system och rutiner	11. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med hantering av verksamhetssystem och i dem innehållande information så kan det bl.a. leda till intrång, läckta personuppgifter. Har förvaltningen för många system som inte är i bruk så leder det till ekonomisk förlust. Händelser leder till att data är otillgänglig. Dubbelregistrering till följd av många verksamhetssystem (snarare än t.ex. ett mastersystem för kunduppgifter).	Mindre sannolik	Kännbar	6
Kontroller av system och rutiner	12. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med beredskap för hantering av olika samhällsstörningar så kan det leda till samhällsviktig verksamhet ej kan upprätthållas vid händelse.	Möjlig	Lindrig	6

8 (9)

4 Internkontrollplan

De kontrollområden som av nämnden blivit bedömda som mest riskfyllda och/eller som fått högst riskvärde i förvaltningens riskbedömning har omhändertagits genom aktiviteter av förebyggande och/eller upptäckande karaktär.

4.1 Intern kontroll

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Aktivitet	Metod
Tillförlitlig information	3. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att skapa och använda information av god kvalitet inför och vid beslut så kan det leda till att nämnden fattar beslut på underlag som inte uppfyller lagkrav eller som har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut, ekonomisk skada.	3. En effektivare ärendehantering	Kultur- och fritidskontoret ska fullt ut använda kommunens verksamhetssystem för ärenderegistrering och -anmälan till kommande nämndsammanträde. Det kommer leda till att ärendehanteringens såväl effektiviseras som att kvaliteten höjs.
		3. Processföljsamhet	Den beslutade ärendeprocessen och angivna deadlines ska följas och respekteras. Ärenden som inte är kompletta senast till ordförandeberedningen ska utgå och tas upp i nästkommande process om inte särskilda skäl föreligger.
Tillförlitlig information	4. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med fungerande kommunikation, såväl internt som externt, såväl uppåt som nedåt som i sidled så riskerar det att leda till missnöje hos lokalbefolkningen, ineffektiv och svårstyrd verksamhet, frustration och dålig arbetsmiljö, dubbelarbete eller uteblivet arbete.	4. Bättre information från kontor och förvaltning	Kultur- och fritidskontoret ska, på ledningsgrupp, inför respektive nämndsammanträde, förbereda vilken information som ska delges nämnden. Genom att strukturerat samman- och färdigställa information i förväg kan innehållet förbättras. Därtill kan all information förmedlas även om någon chef skulle vara frånvarande under nämndssammanträdet.
Kontroll av inköp och upphandling		13. Information om Vägledning om inköp och upphandling	Samtliga ledningsgrupper ska gå igenom innehållet i den framtagna vägledningen för upphandling och inköp. (Utförs under årets åtta första månader och slutredovisas i deluppföljningen)

9 (9)

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Aktivitet	Metod
		13. Stickprovskontroll attesterade fakturor	För varje kontor under nämnden tas fyra slumpmässiga fakturor ut ur i ekonomisystemet. Fakturorna ska ha beslutsattesterats av chef tillhörande kontoret under årets första åtta månader. För varje faktura görs en kontroll om inköpet följt antingen kommunens riktlinjer för direktupphandling, LOU eller annan tillämplig lagstiftning samt om det inköpta har kommit kommunen tillhanda.

LOKALT AKTIVITETSSTÖD Våren 2025 (sammanställning)

Lev.id	Förening	Plusg/Bankg	Deltagartillf ällen x 5 kr	Ledstöd x 13 kr	DLS Fh	Xtra ledstöd x 3 kr	Summa
10342	Almo Bollklubb	172-7437	1 638	263		151	12 062 kr
17236	Alunda IBF	5306-6262	10 583	706		635	63 998 kr
11020	Alunda Sportklubb	67 26 07-9	734	81		69	4 930 kr
18684	Cykelklubben Stabil	114-5291	79	7		7	507 kr
11022	Dannemora Ridklubb	74 55	65	11		8	492 kr
11042	Films Sportklubb	954-1848	4 386	361		334	27 625 kr
11050	FUB Östhammar	PG 936119-7	147	21		21	1 071 kr
19597	Föreningen Sweden Powerboat Rescue Team		29	5		5	225 kr
11036	Fören Östhammar Friidrott	5416-8752	1 116	100		94	7 162 kr
10819	Gimo IF Fotbollklubb	741-2331	5 598	527	14	408	36 065 kr
11025	Gimo IF Hockey Club	107-4962	4 244	361		289	26 780 kr
11043	Gimo IF Skidklubb	56 95 31-7	277	41		5	1 933 kr
11061	Gimo Ridklubb	200-8837	436	98	1	1	3 457 kr
10679	Gimo Simsällskap	5861-2441	2 135	266		232	14 829 kr
10998	Gimo Skytteförening	361-1480	198	32		24	1 478 kr
12855	Gräsö Norrskedika IF	73 29 38-6	4 560	379		347	28 768 kr
11846	Harg-Östhammar FF	30 31 22-6	1 166	90		87	7 261 kr
11055	IFK Dannemora/Osterby	12 53 28-5	4 850	391		349	30 380 kr
11027	IBK Östhammar	5877-3391	4 797	345		298	29 364 kr
11056	OK Rodhen	3 72 14-4	217	28		26	1 527 kr
14877	Roslagens Träningsverk	279-0046	27	8		0	239 kr
11249	Svenska Kyrkans Unga i Osterby	5876-5728	659	111		110	5 068 kr
11057	Upplands-Ekeby IF	37 40 34-7	2 187	214		156	14 185 kr
11001	Öregrund-Gräsö SKF	61 25 89-2	454	51		49	3 080 kr
11149	Öregrunds Golfklubb	5819-5611	169	17		17	1 117 kr
17235	Öregrunds IK	20 44 44 -4	818	110	18	106	5 838 kr
11851	Öregrunds Racerklubb	BG 806-3208	15	3		2	120 kr
17693	Öregrunds Ridsällskap	5362-6891	62	16		14	560 kr
11032	Osterby Simsällskap	334-9149	820	107		66	5 689 kr
11150	Östhammars Sjöscoutkår	5073-9473	623	8		56	3 387 kr
11002	Östhammar Skytteförening	23 37 42-6	373	32	10	32	2 377 kr
11037	Östhammars Gymnastikförening	279-8254	1 774	170		100	11 380 kr
12332	Östhammars segelsällskap	5979-3497	63	6		6	411 kr
10443	Östhammars Sportklubb	333-3887	7 951	656		578	50 017 kr
	34 FÖRENINGAR		63250	5622	43	4682	403 382 kr

Ansvar 320000

Konto 45300

Vht 30043

Prel. bidrag till samlingslokal 2026

Verksamhetsåret 2024

Förening	Org.nr	Plus/ Bankgiro	Sammankomster 50 kr/st		Yta 65 kr/kvm		Prel Bidrag			
			Antal	Kronor	Kvm	Kronor				
Andersbo BGF	817300-4642	834-6066	29	1 450	227	14 755	16 205			
Dannemora JUF BGF	817300-0038	5400-2381	34	1 700	193	12 545	14 245			
Ekeby BGF	817301-3064	436 04 56-0	128	6 400	600	39 000	45 400			
Granhälla BGF	817605-7514	5458-9361	35	1 750	321	20 865	22 615			
Gräsö Norra BGF	814400-0653	5438-2379	98	4 900	274	17 810	22 710			
Hargshamns Folketshusf.	714400-0549	44 08 70-4	175	8 750	392	25 480	34 230			
Hökhuvuds BGF										
Kelinge BGF	817300-9468	5812-9735	96	4 800	244	15 860	20 660			
Morkarla BGF	817300-7389	455-0752	35	1 750	276	17 940	19 690			
Norröns Lokalförening	802470-6791	524-8893	98	4 900	147	9 555	14 455			
Ramhälls BGF	817301-2215	5643-1554	45	2 250	185	12 025	14 275			
Sanda BGF	814400-1792	850-4482	20	1 000	186	12 090	13 090			
Söderögårdens BGF										
BGF Societetshuset Källör	802429-9862	306-0977	45	2 250	422	27 430	29 680			
Österby Folketsshus & Parkf										
Summa			838	41 900	3 467	225 355	267 255			

Förening	Söker bidrag för	Allmänna bestämmelser										Eventuella Andra finansier	Senaste beviljade bidrag	Total projektostnad	Ansökan om	Beviljas	Förbehåll	Motivering
		Äger eller driver anläggning	Understiger ej 5000 kr	Retrospektiv?	Ekonomisk bedömning	Andel barn och unga	Lagkrav	Löpande eller periodiskt underhåll										
Dannemora Hembygdsförening	Mikrofoner, högtalare och projektor	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2006	25000	12500		12500			
RSMH Vallonerna	Pergola och datapaket	N/A	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2021	50 000	50 000	NEJ			Uppfyller ej de allmänna bestämmelserna	
Börstils norra bygdegårdsförening	Två luftvärmepumpar	N/A	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej		59 000	29 500	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen uppfyller de allmänna bestämmelserna	
Gräso skärgårdsråd	Elektronik	N/A	N/A	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej		5600	2600				Föreningen har dragit tillbaka sin ansökan	
Dannemorabygdens förenings- och hemb	Utsällningsskärmar	N/A	N/A	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej		8000	8000	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen uppfyller de allmänna bestämmelserna	
Sanda Bygdegårdsförening	Planerat underhåll	N/A	X	X	N/A		27%	Nej	N/A	Nej	2023	100 000	45000	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen uppfyller de allmänna bestämmelserna	
Östhammars SK	Robotgräsklippare	X	X	X	Nej		58%	Nej	Nej	C-G Beck Friis stiftelse	2023	125 000	50 000	NEJ			Bidrag gav 2023	
Norrskedika Bygdegårdsförening	Nödbelysning	X	X	X	Nej		23%	N/A	Nej	Nej		10 000	7000		5 000			
Films SK	Omklädningsrum	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Ja	2022	496250	250000	248 125,00 kr	144000		Sänks med 42% likställt Källor för att matcha budget.	
Öregrunds IK	Eldriven gräsklippare	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2022	8125	4063		4000			
Natur och kultur i Dannemorabygden	Multisportvästar	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Ja		95000	48000	NEJ			Är inget avsatt för anläggningen som föreningen driver, snarare evenemangsbaserat	
Alunda Österbrybruk Bridgeförening	Terminaler till bridge	X	X	X	Nej		0%	Nej	Nej	Nej		10 000	5 000		5000			
OK Rodhen	Hjärtstartare	X	N/A	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2022	21676	10838		10838			
Morkarla Bygdegårdsförening	Luftvärmepump och LED-belysning	X	X	X	Nej		15%	Nej	Nej	Nej	2024	51781	25781	NEJ			Fick 2024	
Societetshuset Källor	Ventilationsaggregat	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2021	270 000	270 000	135000	78 300		Sänks med 42% likställt Films SK för att matcha budget.	
Östhammars shotokan och karateklubb	Skyddsutrustning	X	Nej	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej		20000	20000	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen disponerar eller äger anläggning	
Hargshamns folketshusförening upa	Målning	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Ja	Nej	2021	28500	28500	NEJ			Ingår i löpande/periodiskt underhåll	
Roslagens träningsverk	Kettlebells och högtalare	X	X	X	Nej		N/A	Nej	Nej	Nej	2023	16581	16581	NEJ			Fick bidrag 2023	
Granhälla bygdegårdsförening	Nytt avlopp	X	X	X	Nej		N/A	N/A	N/A	Nej	2022	150250	75100	NEJ			Lagkrav	
PRO Öregrund	Poddverksamhet	X	N/A	X	Nej		0%	Nej	Nej	Nej		60 000	50 000	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen disponerar eller äger anläggning	
IF Friskis och Svettis	Musikanläggning och gympastolar	X	Nej	X	Ja		N/A	Nej	Nej	Nej	2020	117238	117238	NEJ			Har ej inkommit med uppgifter som tillstyrker att föreningen disponerar eller äger anläggning	
												1 728 001	1 125 701		259638			

Budget
Över/under

263000
3362

Hej,

Jag heter Elsa och arbetar på Gimo Ridklubb, en ideell ridskola i Östhammars kommun. Jag kontaktar er eftersom vi just nu står och har stått inför stora ekonomiska utmaningar, och jag vill gärna berätta om vår situation och be om kommunens stöd för att kunna fortsätta bedriva och utveckla verksamheten.

Ridskolan är en viktig mötesplats i kommunen – inte bara för barn och ungdomar, utan också för vuxna, personer med funktionsvariationer och många som söker gemenskap och meningsfull fritid. Vi arbetar aktivt med inkludering, ansvarstagande och djurvälstånd, och ser varje vecka hur mycket verksamheten betyder för våra elever och deras familjer.

Tyvärr har vår ekonomi blivit allt mer ansträngd. Kostnaderna för foder, försäkringar och hästskötsel har ökat kraftigt de senaste åren, medan intäkterna inte räcker till. Just nu är jag ensam anställd i stallet, på 50%, och lägger mycket ideell tid för att verksamheten ska gå runt. Det är dock inte hållbart i längden.

För att kunna fortsätta erbjuda ridverksamhet för kommunens invånare och skapa en trygg och kvalitativ miljö för både hästar och elever skulle vi behöva kommunens hjälp – exempelvis i form av ekonomiskt stöd, utvecklingsbidrag eller samarbete kring verksamhetens framtid.

Jag och vår verksamhetsansvarige skulle väldigt gärna vilja träffa någon från kommunen för att berätta mer om vår verksamhet och diskutera möjliga lösningar tillsammans.

Tack för att ni tar er tid att läsa detta. Jag hoppas att vi kan hitta en väg framåt som gör att Gimo Ridklubb kan fortsätta vara en levande del av kommunens fritidsliv.

Vänliga hälsningar,

Elsa Lövgren

Stallpersonal & Instruktör

--

Gimo Ridklubb
Uppsalavägen 45
747 42 Gimo

Kontakt med instruktörerna:

gimoridskolan.instruktorer@gmail.com

Riktlinjer för lokalfördelning i Kultur- och fritidsnämndens idrottsanläggningar

Antaget av	Kultur- och fritidsnämnden
Antaget	2025-04-09, § 25
Ersätter tidigare version	FN-2010-44
Gäller för	Kultur- och fritidsnämnden
Dokumentansvarig	Enhetschef för Fritid och hälsa

1. Dokumentets syfte

Dokumentet syftar till att beskriva riktlinjer för prioriteringsordning och fördelningsprinciper som tillämpas för kommunens idrottsanläggningar.

2. Dokumentet gäller för

Föreningar, privatpersoner och företag.

3. Allmänt

Föreningar i Östhammars kommun har subventionerad hyra i kommunens lokaler och anläggningar. Den subventionerade hyran är en viktig del av kommunens föreningsstöd. I de lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet som Östhammars kommun finansierar ska det finnas ett brett och varierat utbud. I fördelningsprinciperna anges vilka tider som fördelas och vilka prioriteringar som görs i samband med fördelningen av tider. Tillämpning av fördelningsprincipen sker under perioderna på följande anläggningar.

Inomhusanläggningar

Huvudsäsong: vecka 36 – vecka 22

Utomhusanläggningar

Huvudsäsong: vecka 14 – vecka 35

Ishallar

Försäsong: vecka 31 – vecka 38

Huvudsäsong: vecka 39 – vecka 8

Eftersäsong: vecka 9 – vecka 17

Dessa fördelningsprinciper gäller tider som fördelas efter att kommunen fastslagit vilka tider som bokas för allmänhetens åkning och öppen sporthall. Mellan vilka veckor och tider olika anläggningar är öppna anges på kommunens hemsida. Simhallarna omfattas inte av dessa fördelningsprinciper

4. Prioriteringsordning

När tider i kommunens idrottsanläggningar schemaläggs sker det enligt följande turordning:

1. Verksamheter för personer med funktionsnedsättning
2. Av Östhammars kommun bidragsberättigad förening med verksamhet för barn och ungdomar 7 – 20 år
3. Ideella organisationer med öppen idrottsverksamhet* för barn och ungdomar 7 – 20 år
4. Av Östhammars kommun bidragsberättigad förenings elit- och seniorverksamhet
5. Övriga föreningar, privatpersoner och företag

**Med öppen idrottsverksamhet avses ledarledda idrottsaktiviteter utan krav på regelbunden närvaro, medlemskap eller prestation.*

5. Fördelningsprinciper

- Vardagar klockan 8.00 – 16.00 har skolan företräde under skoltid.
- Vardagar från klockan 16.00 till 20.00 fördelas 90 procent av tiderna till kultur och fritidsnämndens bidragsberättigade verksamheter för åldersgruppen 7 – 20 år samt verksamheter för personer med funktionsnedsättning*. Resterande 10 procent fördelas exempelvis till nytillkomna föreningar med åldersgruppen 7 – 20 år.
- Tid för träningstillfällen tilldelas i första hand måndag till fredag och söndag.
- Tid för matcher och arrangemang tilldelas i första hand under fredagkväll och lördag.
- Efter det att fördelning och bokning av tider till de prioriterade målgrupperna (1 – 4) är slutförd öppnas möjligheten att inkomma med önskemål om säsongsbokningar för övriga kunder.
- Därefter släpps övriga tider för ströbokningar** på kommunens hemsida. Först till kvarn gäller då.

*Funktionsnedsättning – Personer med funktionsnedsättning avser deltagare som med anledning av en fysisk funktionsnedsättning har behov av särskilt anpassade metoder eller specialanpassat material. Vidare avses deltagare som med anledning av dold funktionsnedsättning har behov av särskilt anpassade metoder, specialanpassad utrustning eller ledare med särskild kompetens. Deltagare i verksamhet arrangerad av förening ansluten till Svenska Parasportförbundet eller Svenska Dövidrottsförbundet omfattas alltid av begreppet deltagare med funktionsnedsättning

**Ströbokning är en bokning av tider mindre än 10 tillfällen. (dessa tillfällen kan bokas av men debiteras)

5.1 Tilldelning mellan föreningar

Vid fördelning av tider mellan olika aktiviteter:

- ska flickor och pojkar ges samma förutsättningar
- ges vedertagna inomhusidrotter företräde i inomhusanläggningar fram till vecka 13 och vedertagna utomhusidrotter företräde på utomhusanläggningar. Några anläggningar har även särskild inriktning (utrustning), där vissa idrotter har företräde.
- idrotter med behov av fullstor idrottshall ges förtur i dessa.
- sker fördelningen av tider primärt och i mån av tid inom respektive förenings upptagningsområde.

5.2 Tilldelning av antalet timmar per förening.

Barngrupper (7-9 år) 1 träningspass á 1 timme i veckan.

Barngrupper (10-12 år) 2 träningspass á 1 timme i veckan.

Ungdomsgrupper (13-16 år) 2 träningspass á 1 timme och 30 minuter i veckan.

Träningsgrupper (17 år och äldre) 2 träningspass á 1 timme och 30 minuter i veckan.

Vid grupper med blandade åldrar så grundar sig fördelningen av tider på åldern av majoriteten av deltagare i gruppen.

Endast ett dam- och ett herrlag per förening prioriteras, ej U-lag eller veteranlag. Om ett lag läggs ner, utgår från eller inte deltar i seriespel under säsongen kan föreningen förlora träningstid eller förläggas i en gymnastiksal.

5.3 Övriga föreningar, privatpersoner och företag

För att möjliggöra att övriga föreningar, privatpersoner och företag ska kunna göra säsongsbokningar ges de möjlighet att inkomma med önskemål om tider men fördelas efter det att övrig fördelning är klar. Bokningsgruppen tilldelar dessa kunder tider utifrån inkomna önskemål och i mån av tillgänglighet.

5.4 Nya föreningar

Nya verksamheter och föreningar ska ges förutsättningar att etablera sig. Tilldelning av tider kan därför ske till nya föreningar trots att de inte haft aktiva medlemmar säsongen innan. Beslut fattas i samband med fördelningen av tider.

6. Fördelningsprinciper för tid för arrangemang

Beroende på vilken typ av idrott, gäller olika regler vid arrangemang. De idrotter/föreningar som inte spelar förbundsmatcher tilldelas fler arrangemangsdagar och en bredare definition av begreppet arrangemang för att möjliggöra tävlingsverksamhet. För dessa idrotter/föreningar kan tävlingar och uppvisningar definieras som arrangemang.

Idrotter/föreningar som spelar förbundsmatcher får maximalt boka 1 dag för arrangemang under huvudsäsongen. Idrottsföreningar som inte spelar förbundsmatcher får maximalt boka fyra dagar för arrangemang under huvudsäsongen. OBS! Gäller ej under skollov.

Arrangemang ska i första hand förläggas på tider föreningen redan är tilldelad. Fredag till söndag ges matcher och arrangemang företräde före andra typer av bokningar. Måndag till torsdag ska matcher och arrangemang placeras på föreningens tilldelade tider.

7. Ansökan

Information om när ansökningar senast ska vara inskickade till kommunen finns på hemsidan.

För sent inkommen ansökan kan leda till att föreningen går miste om tider i samband med fördelningen.

8. Bokningsregler

8.1 Avbokningar

Kultur- och fritidskontoret äger alltid rätt att, vid behov, avboka eller flytta matcher, tävlingar och träningar om sådant behov uppstår. Detta kan bli aktuellt till exempel vid fastighetsåtgärder. Detta sker i så fall med så god framförhållning som möjligt och i dialog med bokad förening. Ett upprepat mönster av outnyttjade tider gör det möjligt för kultur- och fritidskontoret att återta den bokade tiden. Tider som inte avbokas debiteras enligt ordinarie taxa. Avbokning av säsongs- eller enstaka tillfällen ska ske senast sju dagar innan aktuell bokning, om avbokning sker senare debiteras bokningen enligt ordinarie taxa. Avbokning av arrangemang kan ske avgiftsfritt senast 30 dagar innan aktuell bokning.

8.2 Avgifter

Bokad förening eller annan hyresgäst, som inte betalar fakturerad lokal enligt avtal och gällande taxa, kan komma att stängas av från ytterligare bokningar samt bokade kvarvarande tider.

Kultur- och fritidsnämnden

Taxor och avgifter 2024

Allmännyttiga ideella föreningar i Östhammars kommun för verksamhet/träning.
Priset gäller även Östhammars kommuns verksamheter, dvs internhyra.

Idrottsanläggningar

Lokalhyra hel hall + Frösåkersvallen

Sporthallar (Gimo, Alunda, Östhammar, Öregrund, Österbybruk)
och Frösåkersvallen

Berättigad till föreningspris	/tim	160
Match, tävling, evenemang	/tim	255
Övriga hyresgäster	/tim	515

Lokalhyra halv sporthall och mindre hallar

Olandshallen B-hall Alunda, G.a hallen i Österbybruk, Sven Persson hallen Öregrund
Kristinelundsskolan Östhammar, Hargshamns gymnastiksal, Gräsö gymnastiksal
Räddningstjänsten Östhammar, Gruppträningslokal Gimo och Östhammar

Berättigad till föreningspris	/tim	105
Match, tävling, evenemang	/tim	155
Övriga hyresgäster	/tim	255

Övernattning/Arrangemang dygn

Stor idrottshall	/dygn	1750
Övriga lokaler	/dygn	1170

Lokalhyra ishallar

Gimo och Östhammar

Berättigad till föreningspris	/tim	160
Match, tävling, evenemang	/tim	255
Berättigad till föreningspris, tränings utan is	/tim	100
Övriga hyresgäster	/tim	1520
Evenemang utan is	/dygn	2335

Omkostnad debiteras hyresgästen till självkostnadspris (t.ex. borttagning av sarg).

Lokalhyra simhall

Berättigad till föreningspris		
Gimo, Österbybruk, Alundabadet		
/bana	/tim	55
Undervisningsbassäng	/tim	160
Match, tävling, evenemang	/tim	500
Övriga hyresgäster		
Gimo, Österbybruk, Alundabadet		
/bana	/tim	225
Stora bassängen /hel	/tim	1110
Undervisningsbassäng	/tim	585

Lokalhyra omklädning-, samtals- och konferensrum

Lokalhyra omklädning-, samtals- och konferensrum	/tim	50
--	------	----

Kultur- och fritidsnämnden

Taxor och avgifter 2024

Bad

Bad: Alundabadet, Gimo simhall och Österbybruks simhall

Bastu: Frösåkershallen, Öregrunds sporthall, Gimo & Österbybruks simhall

Vuxen		
Bad	/gång	65
Rabattkort	/12 ggr	650
Årskort	/år	1180
Ungdom/pensionär		
Bad	/gång	35
Rabattkort	/12 ggr	350
Årskort	/år	755
Barn under 7år i betalande vuxens sällskap	/gång	0
Bastu		
Bastu	/gång	35
Rabattkort	/12 ggr	350

Gym

Gimo och Östhammar

Vuxen		
/gång	/gång	125
Träningskort, månad	/månad	615
Träningskort, halvår	/halvår	2495
Träningskort, år	/år	3640
Autogiro löpande minst 1 år	/månad	303
Ungdom/pensionär		
/gång	/gång	95
Träningskort, månad	/månad	495
Träningskort, halvår	/halvår	2000
Träningskort, år	/år	2955
Autogiro löpande minst 1 år *	/år	246
Träningskort år/halvår = gym, bad och bastu		

Kultur- och fritidsnämnden

Taxor och avgifter 2024

Gym

Öregrund

Vuxen		
/gång	/gång	90
Träningskort, månad	/månad	455
Träningskort, halvår	/halvår	1350
Träningskort, år	/år	1765
Autogiro löpande minst 1 år *	/år	147
Ungdom/pensionär		
/gång	/gång	70
Träningskort, månad	/månad	360
Träningskort, halvår	/halvår	1135
Träningskort, år	/år	1560
Autogiro löpande minst 1 år *	/år	130

Österbybruk

Vuxen		
/gång	/gång	95
Träningskort, månad	/månad	495
Träningskort, halvår	/halvår	2000
Träningskort, år	/år	2955
Autogiro löpande minst 1 år *	/månad	246
Ungdom/pensionär		
/gång	/gång	75
Träningskort, månad	/månad	380
Träningskort, halvår	/halvår	1555
Träningskort, år	/år	2335
Autogiro löpande minst 1 år *	/månad	195

Träningskort år = gym, bad och bastu

Års- och halvårskort köpta i Gimo och Östhammar gäller i alla kommunens simanläggningar och gym

Kultur- och fritidsnämnden

Taxor och avgifter 2024

Lokaluthyrning

Övrig verksamhet i kultur- och fritidsnämndens lokaler

Unkan ungdomsgård, Österbybruk

Berättigad till föreningspris	/timme	70
Övriga hyresgäster	/timme	115

Rådhusalen, Öregrund

Berättigad till föreningspris	/timme	70
Övriga hyresgäster	/timme	115
Utställningar	/dag	100
Utställningar	/vecka	500

Om utställaren önskar förändring av lokalen, så som bortforsling av möbler, i samband med utställning debiteras detta utställaren till självkostnadspris.

Sammanträdesrum Räddningstjänsten, Östhammar

Berättigad till föreningspris	/timme	70
Övriga hyresgäster	/timme	115

Kultur- och fritidsnämnden

Taxor och avgifter 2024

Storbrunn, Östhammar

	Avgiftsgrupp 1 Kommunens elever (elevuppspel, kulturskolan etc.)	Avgiftsgrupp 2 Kommunens föreningar, studieförbund, enskilda samt kommunens förvaltningar och verksamheter	Avgiftsgrupp 3 Övriga såsom företag och myndigheter
BIOSALONG			
Vardag			
Heldag 08.00-17.00	600 kr	1 400 kr	5000
För- eller eftermiddag	300 kr	700 kr	2500
Kväll 16.00-22.00	600 kr	700 kr	2500
Tid utöver dessa blocktider	+ 125 kr/tim	+ 245 kr/tim	+ 610 kr/tim
Helg			
4 timmar	600 kr	1 200 kr	2500
8 tim mellan 10-22	1 200 kr	2 000 kr	5000
Tid utöver 8 timmar (högst 2 timmar)	+ 185 kr/tim	+ 305 kr/tim	+ 610 kr/tim
Tekniskt stöd/värd (ljud, ljus & projektor)	300 kr/tim	300 kr/tim	300 kr/tim
STORA ATELJÉN			
Heldag 08.00-17.00	Kostnadsfritt	300	1500
För- eller eftermiddag	Kostnadsfritt	300	750

PARKEN			
Parken + Nedre plan (Café och Toaletter)			
Kl. 10-22	-	-	10000
För- eller eftermiddag	-	-	5000
Endast Parken			
kl. 10-22	Kostnadsfritt	3 000 kr	3000

Datum 2025-09-23

Dnr KN2024-00048

Kulturnämnden

Remiss: Region Uppsalas kulturplan 2027–2030

Remissinstanser

Barnombudet i Uppsala län
Enköpings kommun
Eric Sahlström Institutet
Folkrörelsearkivet för Uppsala län
Funktionsrätt Uppsala län
Föreningen Företagens historia Uppsala län
Grönsöo kulturhistoriska stiftelse
Handelskammaren i Uppsala län
Heby kommun
Håbo kommun
Ideell kulturallians
KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd)
Konstfrämjandet Uppland
Kulturföreningen för filmfestival (Uppsala Internationella Kortfilmfestival)
Kulturskaparrådet (RU)
Länsstyrelsen Uppsala län
RF-SISU Uppland
Riksteatern Uppsala län
Stiftelsen för medicinhistoriskt museum i Uppsala
Stiftelsen Leufsta
Stiftelsen Musik i Uppland
Stiftelsen Nordens Biskops Arnö
Stiftelsen Upplandsmuseet (inkl. läns hemslöjds konsulent verksamhet)
Svenska kyrkan Uppsala stift
Sveriges lantbruksuniversitet
Tierps kommun
Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund
Uppsala Internationella Gitarrfestival
Uppsala kommun
Uppsala kommuns interregligiösa råd
Uppsala läns bildningsförbund
Uppsala läns bygdegårdsdistrikt

Uppsala stadsteater AB
Uppsala universitet
Älvkarleby kommun
Östhammars kommun

Remissvar

Remissvaren ska ha inkommit till Region Uppsalas kulturnämnd **senast den 1 december 2025**.
Remissvar sänds till e-post: region.uppsala@regionuppsala.se, med "Remissvar regional kulturplan 2027–2030" som ämnesrubrik i e-postmeddelandet.

I remissen ligger att Region Uppsala gärna tar emot synpunkter på planen i första hand där remissinstansen ser sig som berörd, men synpunkter kring andra delar och kring helheten är också välkommet.

För frågor, skriv till region.uppsala@regionuppsala.se

Kultur i hela länet – hela livet

Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030

FÖRSLAG 2025-09-18

Aktiverande styrdokument, Program

Beslutad av:
Diarienummer:
Giltighetstid:

Regionfullmäktige
KN2024-00048
2027–2030

Datum för beslut, paragraf:
Gäller för: 2027–2030
Ansvarig direktör, titel:
Annika Eklund,
kulturdirektör

Dokumentet ersätter:

Regional
kulturplan 2023–
2026

Förord

Innehåll

Förord	2
1. Inledning.....	4
2. Region Uppsala vill.....	5
3. Länet och åtta kommuner	8
4. Verksamhetsområden.....	10
4.1. Kultursamverkansmodellen i Uppsala län	10
4.2. Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	11
4.3. Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete	14
4.4. Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	15
4.5. Professionell bild- och formverksamhet	17
4.6. Regional enskild arkivverksamhet.....	18
4.7. Filmkulturell verksamhet.....	19
4.8. Främjande av hemslöjd.....	20
5. Fokusområden	22
5.1. Kultur, kreativitet och innovation	22
5.2. Kulturarv och resiliens	23
5.3. Kultur och hälsa.....	25
6. Demokratiska förutsättningar	26
6.1. Demokratiska fri- och rättigheter	26
6.2. De nationella kulturpolitiska målen	27
6.3. Allas möjlighet att delta	28
6.4. Barns och ungas rätt till kultur	29
6.5. Kulturskaparnas villkor	30
6.6. Det kulturella ekosystemet	31
7. Styrformer	36
7.1. Samverkan och samråd.....	36
7.2. Ansvar, genomförande och uppföljning.....	37
7.3. Relaterade dokument	37

1. Inledning

Uppsala län är en rik kulturregion. Länet har en väl utvecklad kulturell infrastruktur som ger invånarna tillgång till ett brett utbud av kultur. Här finns teatrar, kulturhus, konserthus, scener, museer och kulturella platser som möjliggör för invånarna att både ta del av kultur och själva skapa. Det finns många kulturföreningar, professionella kulturorganisationer och yrkesverksamma kulturskapare i länet som skapar möjligheter att uppleva samtida kultur, en mångfald av konstnärliga och kulturella uttryck inom olika genrer samt kulturarv och kulturmiljöer.

Den regionala kulturplanen 2027–2030 beskriver regionala mål och inriktning under fyra år. Planen syftar till att främja en god tillgång till kultur i hela länet – hela livet. Den syftar till att länet ska fortsätta att vara en dynamisk kulturregion, att den regionala kulturella infrastruktur som finns idag kan upprätthållas och att det fortsatt ska finnas ett varierande och nyskapande kulturutbud för invånarna. Kulturplanen stödjer Region Uppsalas vision om ”ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft”.

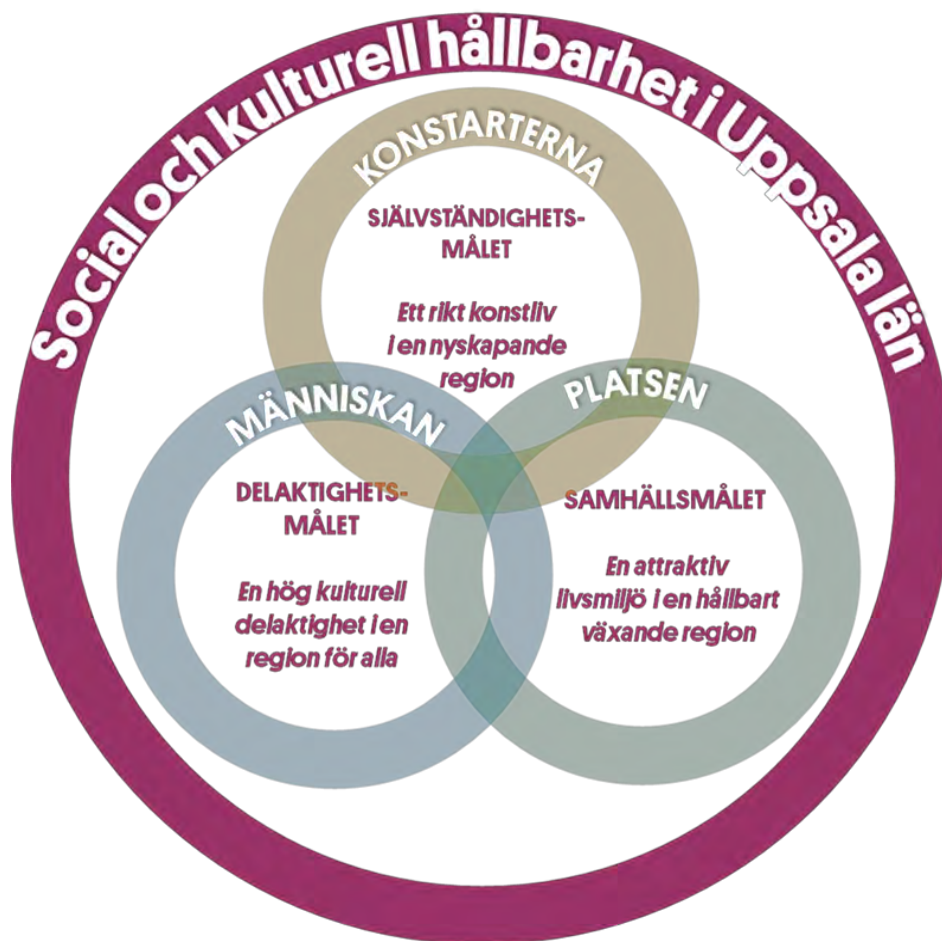
Region Uppsala är en del av den statliga kultursamverkansmodellen, som styrs av en lag och en förordning. Modellen innebär samverkan mellan stat, region och kommun för stöd till kultur och att regionerna får ansvar för att fördela statliga kulturmedel. Regionernas kulturplaner är en förutsättning för Statens kulturråds beslut om statsbidrag till regionerna. En del i kultursamverkansmodellen är flernivåsamverkan, den samverkan som sker mellan staten, regionerna och länets kommuner för att stödja kulturlivet och bidra till en spridning av regional kulturverksamhet. Lika viktiga är samråd med det professionella kulturlivet och civilsamhället. Planen har utformats efter samråd och samarbeten med olika aktörer. Den regionala kulturplanen tydliggör kulturområdet. Planen utgår även från Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi, Agenda 2030-mål samt de årliga besluten om Regionplan- och budget som sätter de ekonomiska ramarna.

Kulturplanen är styrande för Region Uppsala och de verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen och som arbetar genom årliga överenskommelser med regionen. Planen är rådgivande för länets kommuner och andra av Region Uppsalas samverkanspartner.

Mål och inriktning i kulturplanen formuleras kring tre perspektiv: en nyskapande region (konstarna), en region för alla (människan) och en växande region (platsen). Målen bidrar till en social och kulturell hållbarhet i Uppsala län.

2. Region Uppsala vill

Målen inom de tre perspektiven i den regionala kulturplanen är strävansmål, som syftar till att eftersträva att Uppsala läns konst- och kulturliv ska kunna vara hållbart och utvecklas under åren 2027–2030. Dessa strävansmål uttrycker i vilken riktning Region Uppsala vill arbeta och bidrar till en kulturell utveckling i länet på lång sikt. De förhåller sig även till de nationella kulturpolitiska målen.

I kulturplanen återges sedan flertalet prioriteringar för perioden 2027–2030 i punktform. Det är prioriteringarna som följs upp regelbundet. Prioriteringarna bidrar på så vis till att arbetet under perioden sker i en riktning mot de långsiktiga strävansmålen. Prioriteringar bryts under perioden ner till konkreta åtgärder i Region Uppsalas årliga handlings- och verksamhetsplaner. Uppsala län ska vara en stark kulturregion med internationell lyskraft och Region Uppsala ska bidra till att konst och kultur blir tillgängligt i hela länet.

Konstarterna: Ett rikt konstliv i en nyskapande region (självständighetsmålet)**Region Uppsala vill**

- Stimulera till ökad konstnärlig bredd och mångfald i länets kulturliv.
- Främja internationalisering och gränsöverskridande möten.
- Ge kulturstöd med syfte att bidra till en hög konstnärlig och professionell kvalitet.
- Erbjuda stödjande insatser såsom mentorskap och residensverksamhet inom olika konstområden.
- Verka för öppenhet för ny teknik, digitaliseringens möjligheter, nya konstformer och konststartsövergripande arbetssätt.
- Ge utrymme till konst- och kulturområden med en svag regional struktur.
- Utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka samverkansformer och interregionala samarbeten.
- Öka kompetensen om kulturella och kreativa branscher, genom ökad samverkan med näringslivsaktörer, kommuner, institutioner, organisationer och universiteten.

Människan: En hög kulturell delaktighet i en region för alla (delaktighetsmålet)**Region Uppsala vill**

- Skapa förutsättningar för att alla ska känna sig delaktiga i kulturlivet.
- Ge fler invånare möjlighet att delta och få tillgänglighet till att uppleva konst och kultur.
- Att länets invånare ska ha möjlighet till bildning och att utveckla sina skapande och kreativa förmågor.
- I bred samverkan arbeta för ökad digital delaktighet och stärka kunskapen om medie- och informationskunnighet.
- Värna barns och ungas rätt till ett eget språk och uttryck.
- Utveckla regionala strukturer som främjar kultur för, av och med barn och unga.
- Främja kunskap om prioriterade grupper, såsom personer med funktionsnedsättningar, nationella minoriteter och unga.

- Verka för kultur i ett hälsofrämjande perspektiv.

Platsen: En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region (samhällsmålet)

Region Uppsala vill

- Öka intresset för arrangörskap.
- Verka för att bredda kompetensen inom gestaltad livsmiljö.
- Bidra till att integrera konst och kultur i det offentliga rummet.
- Öka intresset och förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktorer och som del i ett hållbart samhällsbygge.
- Bidra till att utveckla besöksnäring och kulturturism genom att främja kulturarv och kulturella besöksmål.
- Verka för kultur i ett beredskapsperspektiv.

3. Länet och åtta kommuner

För att eftersträva målen krävs att hänsyn tas till de förutsättningar som råder i länet. Det är i det lokala som levande kultur uppstår och skapas. De åtta kommunerna är avgörande för att kultur finns i hela länet och för att det lokala kulturlivet kan stödjas. Hela länet växer och spås en befolkningsökning under flera årtionden framöver. Demografin visar att andelen äldre i befolkningen kommer att öka samtidigt som andelen förvärvsarbetande minskar. Länets övergripande utmaningar och åtgärder beskrivs i de regionala utvecklingsstrategier (RUS) som tas fram av Region Uppsala.

Fakta (Källa: SCB 2025)

Total befolkning: ca 408 000

Enköping: 48 600

Heby: 14 200

Håbo: 23 000

Knivsta: 21 300

Tierp: 21 000

Uppsala: 248 000

Älvkarleby: 9 500

Östhammar: 22 000

Som kulturregion präglas länet av närhet, där invånare med lätthet kan ta sig till andra län, till större städer och till resten av världen. Goda rese- och transportförbindelser möjliggör en internationell rörlighet och kulturella impulser och utbyten. Rörligheten är stor över Mälardalsområdet. Många invånare i länet arbetspendlar. Uppsala län har närhet till Stockholm, Gävle, Västerås och resten av Mälardalen med Strängnäs och Eskilstuna. Stockholm lockar för såväl publik som professionella kulturutövare. Det är angeläget att stödja dem som väljer att verka med Uppsala län som utgångspunkt, och samtidigt samverka interregionalt utifrån människors rörelsemönster över länsgränserna.

Länet har stadsmiljöer i främst Uppsala och Enköping. Därutöver finns flera tätorter av olika storlek. Av kommunerna är vissa vidsträckta till ytan med skogsområden, kust och landsbygd men med en mindre befolkningsandel. I kustområdena ökar befolkningen betydligt under sommarmånaderna runt Roslagens skärgård och Öregrund som har större kulturaktiviteter. Utspridda tätorter är typiskt för kommunerna Heby, Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar. Geografin med utspridda bostadsorter präglar förutsättningarna för att tillgängliggöra kultur i länet. Kulturutbudet varierar mellan orterna. Samtliga kulturinstitutioner med statsbidrag inom kultursamverkansmodellen är belägna i centrala Uppsala, men kulturhus med scener och utställningsrum har tillkommit eller planeras i länet och ambitionerna på kulturområdet i länets kommuner är höga. En utmaning är den offentliga ekonomin och att på lång sikt klara kulturuppdragen tillsammans med övriga välfärdstjänster.

Inom det fria kulturlivet finns arrangörer och kulturskapare som bidrar till att utveckla platser och skapa ett vitalt kulturliv. I länet finns en hög andel företag inom de kulturella och kreativa branscherna (KKB). Region Uppsalas kartläggning av KKB i länet visar att antalet anställda ligger över riksgenomsnittet med en hög andel inom gruppen Kultur och upplevelser. Inom kulturbranschen är antalet kulturföretag i länet högst inom gruppen Performing arts och musik, men med färre anställda.

Bibliotek finns i länets alla kommuner och utgör en betydelsefull kulturell infrastruktur. Biblioteken är en viktig mötesplats med flera funktioner. Kulturskolorna i länet gör att barn kan ta del av kulturaktiviteter och estetiska läroprocesser. Däremot är barns möjligheter att delta ojämlika och beroende av bland annat sociodemografiska förutsättningar. En nationell studie visar att de unga i städerna oftare tar del av kultur än dem på landsbygden (Myndigheten för kulturanalys, 2025). Det bekräftas av Region Uppsalas dialoger med unga i länet under våren 2025. Kultur i skolorna bidrar till en mer likvärdig tillgång till kultur och vissa kommuner har kulturgarantiliknande lösningar, som exempelvis kulturarvstrappan för grundskolan i Tierp.

För den som reser runt i Uppsala län är kulturarvet ständigt närvarande. Så är fallet med orter i norra Uppland med sina äldre bevarade bruksmiljöer. Särskilt ifall samhällena en gång varit organiserade kring en uppgift av något slag, som järnhantering, sjöfart, fiske, tillverkningsindustri eller jordbruk, där spåren syns i kulturmiljöerna. Länet är ovanligt rikt på runor och runstenar. Uppsala har historiskt varit ett maktcentrum i det gamla Sverige. Där finns Gamla Uppsala, Uppsala slott, Uppsala domkyrka med ärkebiskopssätet och Uppsala universitet, som både är symboler för stadens kulturarv, besöksmål och samtida betydelsefulla verksamheter. Idag är Uppsala landets fjärde största stad och kommunen har störst befolkning och mest offentliga resurser för kultur i länet. Uppsala kommun besitter kunskap, kompetens och institutioner som gynnar kulturområdet i hela länet.

Länet har framgångsrika forskningsmiljöer vid Uppsala universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet Ultuna och vid universitetssjukhuset Akademiska sjukhuset. Universiteten har en viktig roll i innovationssystemet och är motorer för regional utveckling och tillväxt. De bidrar även till en hög grad av internationalisering i Uppsala. I länet talas idag en mängd språk och människor representerar olika kulturer. Utmärkande för näringslivet är Life Science-branschen.

Att länet är samhällsekonomiskt gynnat utesluter inte utmaningar inom kulturområdet. Dialogerna med kulturaktörer, det fria kulturlivet och civilsamhället vittnar om brist på långsiktig trygghet i finansieringen och kostnadsökningar, brist på ändamålsenliga lokaler för olika kulturuttryck samt en ojämlik tillgång till kultur för olika åldersgrupper och mellan olika bostadsorter.

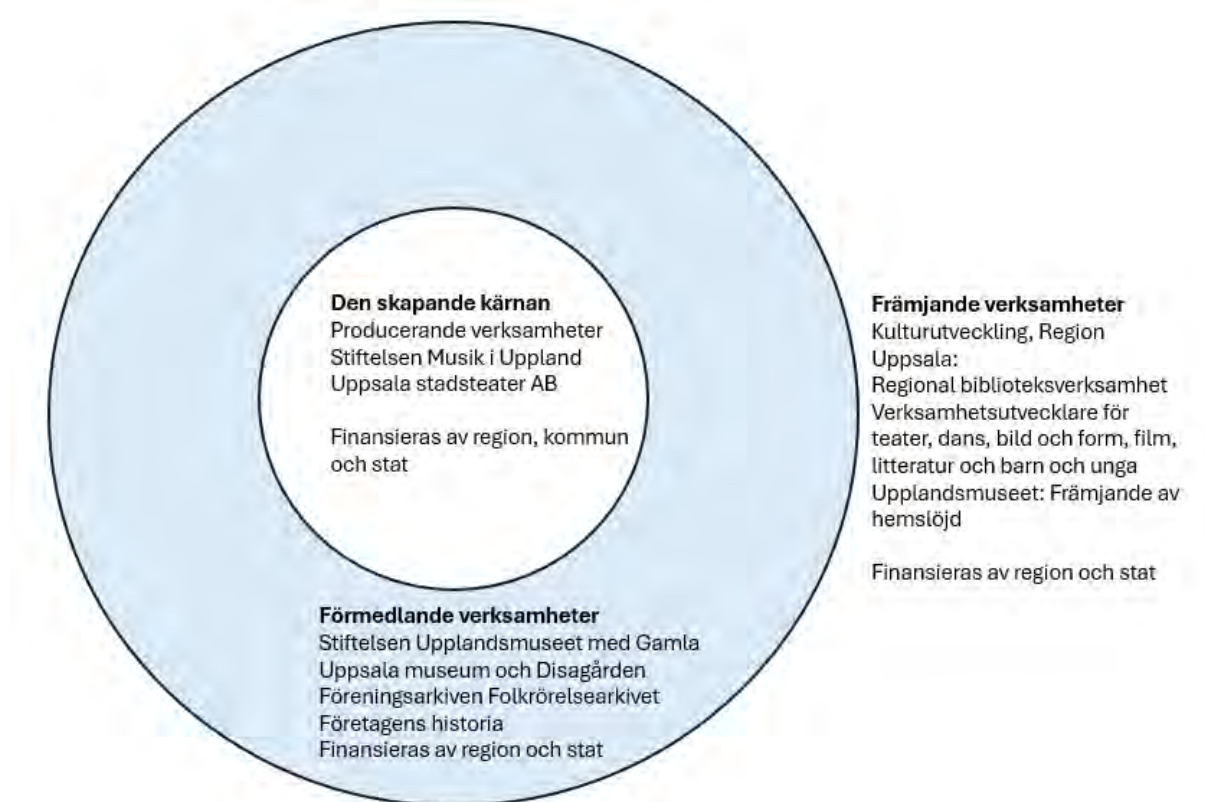
Region Uppsala behöver vara kulturbärare för hela länet. Huvudsakligen kan utmaningar bemötas genom en tät samverkan mellan de offentliga nivåerna. Region Uppsala ska vara en relevant samverkanspart och skapa möjligheter för kommuner och kulturaktörer för en gynnsam kulturutveckling i länet. Ett tillvägagångssätt är att arbeta med kulturanalys för att bättre klargöra behoven i länet för olika kulturella insatser.

4. Verksamhetsområden

Kapitlet redogör för de verksamhetsområden som ingår i kultursamverkansmodellen under åren 2027–2030 och för verksamheter som Region Uppsala samfinansierar med Statens kulturråd.

4.1. Kultursamverkansmodellen i Uppsala län

Region Uppsala fördelar regionalt och statligt kulturstöd till följande parter inom kultursamverkansmodellen. Mottagarna skiljer sig åt genom att vara skapande, förmedlande och främjande kulturverksamheter.

Figur: Illustrerar vilka verksamheter som ingår i modellen i Uppsala län

Kultursamverkansmodellen i Uppsala län är inriktad på produktioner inom professionell scenkonst och musik. Museer och kulturhistoriska arkiv förmedlar, bevarar, berättar och levandegör kulturarvet. De främjande verksamheterna stödjer enskilda kulturskapare och det fria kulturlivet. De har mer sällan någon egen produktion.

4.2. Professionell teater-, dans- och musikverksamhet

Scenkonst är ett samlat begrepp för bland annat teater och musikteater, dans och samtida cirkus. Dessa områden rymmer en stor bredd av olika genrer, uttryck och förutsättningar. Scenkonsten är beroende av såväl anpassade lokaler som producenter och arrangörer. En stor del av de statliga, regionala och kommunala insatserna för kulturlivet stödjer scenkonstens utveckling, vilket beror på att det är personalintensiva verksamheter med många aktörer på scenen såväl som bakom scenen i produktionerna. Flera scener och aktörer finns i Uppsala och det har skapats nya scenrum och kulturhus i flera kommuner på senare år vilket ger ökade möjligheter i hela länet. Uppsala kommun gjorde 2024 en scenkonstutredning med ett flertal rekommendationer. Ett av behoven var exempelvis utbildning för scentekniker.

Verksamheter med statsbidrag för professionell scenkonst är Uppsala stadsteater AB och verksamheter inom konstformerna teater och dans som stöttar, främjar och utvecklar konstområdena i länet. Region Uppsala ämnar fortsätta bidra till förutsättningar för professionella inom cirkus genom samverkan med relevanta parter i länet.

Teater

Region Uppsala arbetar med att främja förutsättningarna för de professionella teaterskaparnas produktion, utveckling och återväxt i hela länet. Det görs genom att anordna utvecklingsprojekt inom exempelvis samtida dramatik och tillhandahålla olika former av stöd, såsom residens, mentorskap, nätverk och fortbildning.

För att främja barns och ungas möte med och eget skapande av teater ges bland annat stöd till lovverksamhet och arrangörsstöd. Det anordnas även samarbetsprojekt där unga ensembler från olika kommuner får sätta upp nyskrivna ungdomspjäser och ges möjlighet till utbyte med den professionella teatervärlden.

Störst utbud av teater i länet finns i Uppsala. För teaterns närvaro i länet är de fria teatergrupperna samt andra teateraktörer och gästspelsscener viktiga. De fria grupperna och aktörerna bidrar till konstnärlig mångfald i länet, inte minst vad gäller teater för barn och unga. Institutioner och fria grupper och aktörer har olika förutsättningar för att verka men kompletterar varandra och berikar teaterlivet i länet.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta utveckla olika former av stöd till yrkesverksamma inom teaterområdet, främja strukturer för produktion, spridning och återväxt samt verka för ungas egna skapande inom teater.**

Uppsala stadsteater

Uppsala stadsteater AB har Uppsala kommun som ägare och huvudfinansiär. Uppsala stadsteaters vision är att skapa omvälvande scenkonst av högsta kvalitet som berör och

utmanar i nuet och in i framtiden. Strävan är att genom en rik repertoar med hög konstnärlig nivå positionera sig som en av Sveriges främsta teatrar. Teatern ska också vara en levande mötesplats för länsinvånarna, och ett kraftcentrum i länets kulturella utveckling.

På de fyra scenerna spelas egenproducerade föreställningar i en mängd olika genrer. Valet av repertoar görs utifrån en vilja att ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer. Produktioner sätts återkommande upp i samarbeten med utländska regissörer, konstnärer och institutioner vilket sätter Uppsala och länet i förbindelse med resten av världen. Till det kommer internationella och nationella gästspel samt andra publika evenemang. Uppsala stadsteater vill också erbjuda turnerande föreställningar i kulturhus i andra kommuner i länet.

Uppsala stadsteater avser att fortsätta sin mångåriga barn- och ungdomsverksamhet. Ett av målen är att öka barns och ungas tillgång till kultur samt inflytande i kulturlivet, exempelvis genom riktade insatser mot grupper som inte har en självklar ingång till teatern.

Kostnadsfria skolföreställningar är en vital del av verksamheten, liksom dramapedagogiska aktiviteter av olika slag, och verksamhet för att nå ut med teater utanför teaterhusets väggar. Sammantaget utgår barn- och ungdomsverksamheten från premissen att inte enbart betrakta barn och unga som mottagare, utan att också ge dem plats på scenen eller i andra kreativa sammanhang.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Uppsala stadsteater vill ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer.
- Uppsala stadsteater vill fortsätta utveckla barn- och ungdomsverksamheten.

Dans

Dans som konst- och uttrycksform har stärkts i länet och förutsättningarna för professionella utövare att verka inom dansområdet i Uppsala län har förbättrats. Tack vare ett långsiktigt arbete med talangutveckling för unga, såväl inom danssamarjobb som koreografitävlingar, gynnas återväxten av professionella utövare. Samtidigt kvarstår utmaningar. Många utövare återvänder efter utbildning och erfarenhet på annat håll, men ser svårigheter att etablera sig. Uppsala län har saknat en verksamhet med regionalt producerande uppdrag inom dans. En plats anpassad för dansens förutsättningar att producera och förmedla dans skulle gynna förutsättningarna för professionellt verkssamma samt dansen som konstform. Region Uppsala stärker strukturerna för återväxt, produktion och stabilitet för dansen, i samverkan med olika aktörer.

Uppsala kommuns scenkonstutredning för teater och dans (2024) föreslog att konstnärsdrivna initiativ skulle tas tillvara genom en produktionsplattform för dans. Ett samarbete mellan dansfältet (representerat av föreningen Mema Dans), Uppsala kommun och Region Uppsala har etablerats för att stärka infrastrukturen för dans i länet. Satsningen ”Plats för dans” är en produktionsplats och scen som nyttjas och upprätthålls av

professionella utövare inom dans och koreografi och synliggör danskonst genom publika möten.

I och med Region Uppsalas medlemskap i Dansnät Sverige kan nationella och internationella gästspel inom dans erbjudas länets publik regelbundet. Dansnätets produktioner förläggs i flera av länets kommuner. Insatser så som att visa dans på annorlunda spelplatser fortgår och vidareutvecklas. De professionella utövarna inom dansområdet stöds genom nätverk och fortbildning samt insatser såsom residens och mentorskap.

Det finns ett väl fungerande regionalt arbete i samarbete med länets kommuner som syftar till att utveckla barns och ungas eget skapande inom dans. Det riktar sig till barn från förskoleålder upp till gymnasieålder på skol- och fritid.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta stärka strukturer för återväxt, produktion och stabilitet för dansen i länet, i samverkan med olika aktörer.**

Musik

Musiklivet i länet är omfattande och utmärks av en stor deltagarkultur. I Uppsala län finns många aktiva körer. Universitetet med studentnationer, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, kulturföreningar, studieförbund och privata aktörer har tillsammans ett omfattande musikutbud inom en bredd av genrer. För de professionella musikerna i länet är musikscenen större än länets gränser och arbetsmarknaden finns ofta nationellt eller internationellt. Det råder i viss mån brist på scener för mindre musikevenemang som inte når upp i kraft för de större scenerna.

Stiftelsen Musik i Uppland

Musik i Uppland är länsmusikorganisationen som har i uppgift att presentera musik av hög konstnärlig kvalitet i hela Uppsala län. Den grundläggande tanken är att levande musik av hög kvalitet ska finnas att tillgå oavsett vem du är eller var i länet du bor.

Musik i Uppland arbetar med musik i många olika konstellationer och genrer och presenterar professionella konserter i hela länet med såväl ett nationellt som internationellt utbud. Musik i Uppland har flera olika egna ensembler, men anlitar också ett stort antal frilansande ensembler och musiker regelbundet. Det pågår ett ständigt arbete med att hitta nya infallsvinklar, nytt innehåll och nya format att presentera musiken på. Det innebär att öppna dörrar för nya upplevelser, ny publik och nya möten.

En etablerad och uppskattad turnéverksamhet är Konsertkarusellen som, genom omfattande subventioner och kommunal medfinansiering, samarbetar med lokala arrangörsföreningar och arrangerar musikturnéer i länet. Konsertkarusellen erbjuder professionell och hög musikalisk kvalitet och stor genrebredd såväl i städerna som på mindre orter. Genom ett fördjupat samarbete med kommuner och civilsamhälle kan musikutbudet i hela länet öka även utöver detta.

Musik i Uppland bedriver med Uppsala Kammarorkester en konsertserie i Uppsala Konsert och Kongress. Deltagandeperspektivet är viktigt och det egna skapandet stimuleras genom olika projekt, workshops, amatör- och arrangörsstödsinsatser. Det fria professionella musikkivet värnas genom engagemang av musiker och beställningar av nykomponerade verk och arrangemang.

För barn och unga produceras skolkonserter inom en rad musikgenrer, med ett brett och varierat utbud samt pedagogiskt arbetsmaterial. Genom att vara en part i det nationella projektet Imagine ges unga tillfälle att uppträda på stor scen. Musik i Uppland deltar också i det nationella projektet Rösträtt – sång på förskolan.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Musik i Uppland strävar efter att ingå i fler internationella musikaliska utbyten och samarbeten, liksom att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för att bredda uttrycken och publiken.
- Musik i Uppland stimulerar arrangörsutveckling, bland annat genom arrangörsutbildningar inom ramen för Konsertkarusellen och genom konsertarrangörsutbildning för unga.

4.3. Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete

De nationella kulturmiljömålen är vägledande på regional och kommunal nivå. I korthet riktar de sig mot att vara ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. Människor ska vara delaktiga med kulturmiljön som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Målen bygger på en helhetssyn.

Uppsala län är rikt på kulturmiljöer. Några exempel är fornlämningsområden, kyrkomiljöer, jordbruksnäringens kulturmiljöer, storgodsens landskap med slotts- och herrgårdsanläggningar, samt den omfattande järnhanteringens miljöer såsom gruvor, masugnar och järnbruk. Uppsala läns rikedom på kulturarv och mångfalden av skyddsvärda kulturmiljöer utgör en resurs i besöksnäringen, med sikte på såväl de egna invånarna som tillresande besökare. Temat kulturarv kan komma att kopplas till EU:s New European Bauhaus och The Green Deal, genom att ta tillvara och aktivera handlingar för hållbarhet över tid. Region Uppsala vill tydliggöra kulturarvets betydelse i den regionala utvecklingen. Kulturarv och kulturmiljöer kan bidra till att öka länets attraktionskraft. Ett övergripande ansvar för tillsyn, vård, kunskapsuppbyggnad och information delas i länet mellan Länsstyrelsen i Uppsala län, länets kommuner och Upplandsmuseet.

Stiftelsen Upplandsmuseet

Stiftelsen Upplandsmuseet (SUM) är länsmuseum. SUM utforskar, bevarar och berättar om uppländsk kulturhistoria, med kunskap och samlingar som grund och kulturarvet i fokus – från stad till landsbygd, från forntid till samtid. SUM erbjuder upplevelser och mötesplatser

för länets invånare och ger perspektiv på vår historia såväl som på vår egen tid. Genom samverkan med skolor, kommuner, civilsamhälle och andra aktörer bidrar SUM till att kulturarvet blir tillgängligt för alla länsinnevånare, oavsett ålder, bakgrund eller bostadsort.

SUM driver fyra museiarenor; Upplandsmuseet, Gamla Uppsala museum, Disagården, museivåningen i Walmstedtska gården i Uppsala, samt en verksamhetslokal för slöjd.

Den publika verksamheten består av utställningar, visningar, kurser och föredrag, och bedrivs både på egna arenor och i samarbete med aktörer i regionen. Här främjar museet nya former av digital interaktivitet för att fördjupa upplevelser och lärande. Man arbetar med pedagogik i dialog, och strävar efter att skapa möten som inspirerar. Att nå barn och unga samt att skapa möjligheter till delaktighet och eget skapande är särskilt angeläget.

SUM:s trovärdighet bygger på en stark och evidensbaserad kunskapsgrund. SUM har expertis inom det uppländska kulturarvet och bedriver forskning och kunskapsuppbyggnad.

Kunskapskommunikationen är centralt för stiftelsens samhällsuppdrag. Den stora bild- och föremålssamling bidrar till kunskap och perspektiv på dåtid, samtid och framtid. Att tillgängliggöra samlingarna genom öppen publicering på webb har länge varit en viktig uppgift. SUM arbetar för att länets kulturmiljöer och värdefulla kulturhistoriska platser tillvaratas och utvecklas på ett positivt sätt. SUM bedriver en omfattande arkeologisk uppdragsverksamhet, som ger ovärderlig kunskap.

SUM samarbetar med den uppländska hembygdsrörelsen. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund samlar en omfattande ideell kraft i länet och är en viktig part i kulturarvsfrågor.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Stiftelsen Upplandsmuseet ska verka för att bredda och fördjupa kunskaperna om Uppsala läns historia, kulturmiljöer och kulturarv, samt för att stärka samverkan med nationella, regionala och lokala aktörer. SUM ska erbjuda inspirerande kunskapsupplevelser för olika målgrupper.
- Stiftelsen Upplandsmuseet ska verka för att, med kulturarvet i fokus, bidra till en god besöksmålsutveckling i regionen med hållbarhet och tillgänglighet som bärande grund. SUM ska utveckla Gamla Uppsala museum som regionalt, nationellt och internationellt besöksmål, i samverkan med övriga aktörer i området.

4.4. Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Region Uppsala har i uppdrag att bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för folkbiblioteken i det egna länet. Den primära målgruppen för den regionala biblioteksverksamheten är chefer och personal vid folkbiblioteken i Uppsala län. Uppdraget är i första hand strategiskt och handlar om att på

olika sätt stödja och stärka folkbiblioteken i deras arbete, utifrån bibliotekslagens intentioner. Arbetet sker främst genom fortbildning, omvärldsbevakning, metodutveckling, genom att stödja projekt och möjliggöra nätverk för erfarenhetsutbyte.

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta planer för sin verksamhet och tillsammans med Kungliga biblioteket följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används. I Biblioteksplan Region Uppsala 2025–2028 har fem fokusområden formulerats, utifrån uppdrag, utmaningar och behov samt en omvärldsanalys: (1) Det demokratiska uppdraget (2) Likvärdighet och mångfald (3) Digital delaktighet och medie- och informationskunnighet (4) Språkutveckling och läsfrämjande (5) Lärande och verksamhetsutveckling. Genomgående i samtliga fokusområden är den regionala biblioteksverksamhetens uppgift att främja samverkan mellan olika aktörer och på olika nivåer. I den regionala biblioteksplanen beskrivs mer ingående den regionala biblioteksverksamheten med fokusområdena.

Bibliotekens läsfrämjande arbete utgår från de nationella målen för litteratur och läsfrämjande. Folkbiblioteken ägnar särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Genom Språknätet sker sektorsövergripande samverkan i länet mellan barnhälsovård, bibliotek, öppen förskola/familjecentraler och länslogopedin. Syftet är att främja de yngsta barnens språkutveckling tillsammans med vuxna i barns närhet. Den regionala biblioteksverksamheten samordnar arbetet inom Språknätet och arrangerar gemensamma studiedagar.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska arbeta i enlighet med inriktningen i den regionala biblioteksplanen 2025–2028 med revidering inför kommande period.
- Region Uppsala ska stödja kommunerna om bibliotekens roll som samhällsbärande funktion i händelse av kris och krig.

Litteratur

Uppsala län har ett rikt litterärt arv med många aktiva författare. En viktig uppgift i Region Uppsalas litteraturfrämjande uppdrag är att skapa förutsättningar för yrkesverksamma författare att verka i länet. Det sker bland annat genom kulturstipendier, uppdrag och bidragsgivning till litterära evenemang samt genom att stödja fortbildning. Region Uppsala ska undersöka fler former för att stärka litteraturen som konstform och bidra till att förbättra förutsättningarna för verksamma författare i länet.

Genom ett mentorskapsprogram i litteratur stödjer regionen nyetablerade författare i deras konstnärliga process. Region Uppsala samverkar även med andra aktörer kring skivarläger och sommarjobb med litterär koppling för unga.

Som en del i att synliggöra barns rätt till sitt språk och sin kultur samarbetar Region Uppsala med flera aktörer kring läs-, litteratur och språkfrämjande insatser, bland annat genom

projekt och arrangemang kopplade till Astrid Lindgren Memorial Awards. Region Uppsala ska under olika former fortsätta verka för barns rätt till sitt språk och till litteratur.

Region Uppsala vill möjliggöra för fler att möta litteratur och författare. I länet finns många viktiga arenor för litterära evenemang. Biblioteken och skolan är centrala aktörer på kommunal nivå och skolbiblioteken får en alltmer betydande roll som litteraturförmedlare. I samverkan med kommuner, kulturliv och civilsamhälle ska Region Uppsala främja ett brett utbud av litterära scener och mötesplatser som syftar till att lyfta fram författare, läsning och litteratur.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka fler former för att stärka litteraturen som konstform och bidra till att förbättra förutsättningarna för verksamma författare i länet.
- Region Uppsala ska i samverkan med kommuner, kulturliv och civilsamhälle främja ett brett utbud av litterära scener och mötesplatser som syftar till att lyfta fram författare, läsning och litteratur.

4.5. Professionell bild- och formverksamhet

Uppsala län har många aktiva professionella konstnärer och det sker en utveckling av konstlivet. Här finns Konstnärernas riksorganisation (KRO) och Konstnärscentrum Öst representerade, liksom flera ideella föreningar som bedriver verksamhet runt om i länet. I kulturkvarteret Walmstedtska i centrala Uppsala finns Uppsala Konstnärsklubb, som samlar konstnärer och driver galleri.

Fler och fler konstnärer söker sig till länet från främst Stockholm, ut på landet, för att byta trånga och dyra ateljémiljöer mot gamla missionshus eller brukslokaler och avståndet till Stockholm är överkomligt. Genom stöd till initiativen stärker det konstlivet lokalt i de olika kommunerna. I Uppsala har Hospitalet i det gamla sjukhuset på Ulleråker spelat en stor roll de senaste åren med sina många ateljéer och mötesplatser för konstnärer. En gemensam plats skapar ett professionellt sammanhang och ökar erfarenhetsutbyten. Där verkar även Konstfrämjandet Uppland som erhåller verksamhetsbidrag från Region Uppsala för sitt arbete att göra samtidskonsten synlig, liksom att främja konstnärligt arbete och ideellt kulturliv i Uppland.

Region Uppsala bedriver ett stödjande och främjande arbete för konstnärerna i länet. Det görs genom nätverksträffar, fortbildning, kunskapshöjande insatser och förmedling av uppdrag. Det saknas emellertid tillräckligt med utställningsplatser i länet. Region Uppsala vill utveckla förutsättningar för fler utställningsmöjligheter genom nya metoder, interregionala samarbeten och utbyten liksom i samarbeten med länets kommuner och konstnärsorganisationerna. Arbetet kan ske i samverkan med kommunerna, med konstorganisationerna, civilsamhället och i idéutbyte mellan olika regioner.

”Konst tar plats” är ett projekt som skapar utställningsmöjligheter för länets konstnärer och aktiverar platser där konst vanligtvis inte visas, där Region Uppsala samarbetar med fria aktörer och Uppsala Konstnärsklubb. Det är ett sätt att undersöka nya platser för konst och för att nå en bred och ibland konstovan publik.

Utanför Uppsala ligger Wiks slott, som Region Uppsala äger och driver. Slottet omgärdas av ett större parkområde, hotellbyggnader och en folkhögskola. Wikområdet är en mötesplats för natur och kultur. Parken ska fortsätta utvecklas som en plats för samtidskonst och ett långsiktigt arbete är påbörjat med att skapa en skulpturpark. Satsningen handlar både om fasta verk och tillfälliga, platsspecifika konstprojekt för att aktivera platsen. Folkhögskolans konstlinje är en tillgång i arbetet och deltagarna är samarbetsparter i konkreta konstprojekt.

Fria professionella konstnärer skapar möjligheter att vara yrkesverksamma genom ateljéföreningar, konsthantverksbutiker och konstnärskrivna gallerier. De kan driva gemensamma projekt och söka bidrag för sin verksamhet, såsom ateljéstöd och utställningsersättningar. Konstnärskrivna platser ger kollegialt stöd som är viktigt för konstnärers utveckling. Regionen vill främja konstnärskrivna platser. Ytterligare ett arbete bedrivs för att stärka infrastrukturen för ungas skapande och delaktighet i kulturlivet. Det görs genom mentorskapsprogram, residens, konferenser och utställningsverksamhet i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska vidareutveckla arbetet med att sprida samtidskonst i länet och engagera fler.**
- **Region Uppsala ska öka kunskaperna om MU-avtalet, som reglerar miniminivå för medverkande- och utställningsersättning.**
- **Region Uppsala ska vidareutveckla Wikområdet som en plats för samtidskonst och som en mötesplats för natur och kultur.**

4.6. Regional enskild arkivverksamhet

I kultursamverkansmodellen ingår två enskilda arkiv: Företagens historia Uppsala län och Folkrörelsearkivet för Uppsala län, som är ideella föreningsarkiv. De utgörs av såväl samtida deponeringar som insamlande av kulturhistoriskt material. Sammantaget berättar de om den historia som inte utgörs av de offentliga myndigheternas arkivbildningar i länet.

Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Folkrörelsearkivet är en ideell medlemsförening som omhändertar dokumentation som länets föreningar själva har skapat i sina verksamheter. Arkivbeståndet innehåller handlingar från drygt 5000 föreningar och speglar 150 år av folkrörelser och föreningsliv.

Folkrörelsearkivet ämnar utveckla och förbättra tillgängligheten och användandet av medlemmarnas egna arkivhandlingar, särskilt genom förbättrad digital tillgänglighet och utåtriktad verksamhet i hela länet. Arkivet ska vara en forskningsinfrastruktur för akademisk,

lokalhistorisk och personhistorisk forskning, för arkivets egen forskningsverksamhet och arkivpedagogiken riktad till barn och ungdomar.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Folkrörelsearkivet ska ha ett fortsatt fokus på digitalt bevarande och tillgängliggörande, särskilt inom ramen för föreningen Enskilda e-arkivet (EEA).
- Bevarandet av de fysiska arkivhandlingarna ska säkerställas genom en betryggande förvaring, med skydd mot framträdande klimatrelaterade och säkerhetspolitiska hot, liksom informationens integritet ska skyddas mot intrång.

Företagens historia Uppsala län

Företagens historia Uppsala län är en ideell förening vars verksamhetsidé är att ta hand om, ordna och förvalta den historia som företagen i länet avsatt i form av arkivalier, fotografier och filmer. Uppdraget innefattar också att levandegöra, tillgängliggöra och använda det arkiverade materialet. Föreningens långtgående samarbete med Centrum för näringslivshistoria säkerställer därtill att arkivkompetens på hög professionell nivå finns tillgängligt för Uppsalas näringsliv. Företagens historia Uppsala län ämnar utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration. Särskilt fokus läggs på utveckling av de digitala besöken samt ökad information om verksamheten i länets skolor.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Företagens historia Uppsala län ämnar utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration.

4.7. Filmkulturell verksamhet

Film, digitalt berättande och rörlig bild är områden i förändring där dagens filmskapare rör sig över flera olika arenor, film såväl som spelkultur och videokonst. Den snabba tekniska utvecklingen och den digitala tekniken har gjort det billigare och mer tillgängligt för fler människor att vara verksamma inom området och kunna uttrycka sig konstnärligt genom film och rörlig bild. Det skapar en grund för att fler erfarenheter, röster och berättelser visas och gynnar en bredd och mångfald av utövare. Rörlig bild är en stor del av de ungas digitala vardagsliv och det kräver källkritiskt tänkande och kritisk bildanalys. Genom att öka barns och ungas filmkunnighet främjas den demokratiska rätten att uttrycka sig, liksom förmågan att avkoda bildmässiga budskap och bedöma mediatilliten. Media- och informationskunnighet (MIK) är viktiga inslag.

I sitt filmkulturella arbete utgår Region Uppsala från de nationella filmpolitiska målen och arbetar strategiskt med att samordna och främja kommunernas, civilsamhällets och kulturutövarnas arbete för ökad kompetens och kvalitet. Vägledande är Svenska Filminstitutets tre grundläggande områden: filmpedagogik, talangutveckling och visning.

Samverkan sker med Region Uppsala folkhögskola som bedriver utbildningar inom film och teater och ger verktyg att förmedla en berättelse genom manus, film och produktion.

Flera avslutade projekt med stöd från Filminstitutet förvaltas vidare. För att främja det filmpedagogiska arbetet återuppväcks skolbiointresset i länets kommuner. Samverkan kommer ske i samråd med kommunerna för att erbjuda stöd i organisationen, för filmval och pedagogiska insatser som kan främja etableringen av skolbioverksamheten på fler orter i länet. I stort sett alla kulturskolor i länet erbjuder film som valbar kurs. Arbetet att stödja kulturskolans pedagoger genom filmpedagogiska fortbildningar ska fortsätta och höjer därmed pedagogernas kompetens inom området.

Talangutvecklingsarbetet för regionala filmare är utvecklat inom Region Uppsala. Främjande insatser görs bland annat genom mindre produktionsstöd, feedback under produktionen, manuskriptläsning med feedback och tillgång till teknik. Mentorsprogram inom dokumentärfilm och inom fiktion ska fortgå liksom nätverksträffar och stöd för manusutveckling. För de mer etablerade filmarna erbjuds flertalet fortbildnings- och kunskapshöjande insatser, exempelvis för betydelsen av AI inom filmproduktion.

I samverkan med Uppsala Kortfilmfestival genomförs fortsatt ett internationellt filmresidens inriktat till en professionell europeisk filmskapare. Mottagaren vistas vid länets två folkhögskolor: vid Biskops-Arnö och på Wik inom Region Uppsala folkhögskola där filmutbildningar hålls. Samtidigt arrangeras seminarier och workshops. Det är ett sätt att öka influenserna vid utbildningarna. Regionalt producerad film har också visningsmöjligheter i samband med de mötesplatser som skapats vid länets festivalverksamhet, biografier samt bygdegårdar. Bygdegårdarna och de lokala föreningarna är viktiga i satsningarna på utomhusbio under sensommaren, vilket främjar såväl kreatörer som publik inom filmområdet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska stödja filmskapare i produktionsarbetet genom nya satsningar på feedback och manusutveckling för filmare med produktionsstöd.
- Region Uppsala ska öka filmpedagogik och skolbio för att öka barn och ungas filmkunnighet. Nya satsningar ska återuppväcka skolbiointresset i fler kommuner i länet. Praktiska filmfortbildningar ska erbjudas pedagoger i kulturskolan.

4.8. Främjande av hemslöjd

Hemslöjdsfrämjande insatser är en viktig del i Stiftelsen Upplandsmuseets arbete att bevara, levandegöra och utveckla ett immateriellt kulturarv. Hemslöjdskonsulenter skapar förutsättningar för individer att vara delaktiga i kulturlivet och utveckla skapande förmågor. Den regionala hemslöjdsfrämjande verksamheten bedrivs inom textil slöjd och hårdslöjd. Hemslöjdskonsulenter arbetar strategiskt som samordnande part och resurs för regionens innevånare. Utifrån ett kulturarvs-, närings- och hållbarhetsperspektiv riktas verksamheten

till barn och unga, professionella slöjdare och hantverkare och civilsamhällets organisationer.

Hemslöjd, slöjd och hantverk är kulturuttryck som engagerar oberoende av kön, ålder och socioekonomisk bakgrund. Länets invånare tar del av slöjden genom fortbildningar, i och utanför skolan, utställningar, marknader och prova på-tillfällen. Slöjdverksamhet skapar mötesplatser mellan en mångfald av människor med olika bakgrund och förutsättningar. Att barn och unga får möta och utvecklas inom slöjd är betydelsefullt. Samarbetet med civilsamhällets olika aktörer möjliggör det strategiska arbetet. Hemslöjdsverksamhet är ofta kopplat till ett aktivt föreningsliv inom hemslöjdsföreningar, kulturföreningar, hembygdsföreningar och grupper som träffas regelbundet.

Samverkan är viktigt i arbetet med att nå nya målgrupper och etablera nya mötesplatser. Samarbeten kan ske över konst- och kulturområden, i dialog med nya parter på nya och oväntade platser inom länet. Även samarbeten över regiongränser är utvecklande och nödvändigt.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Samverkansprojekt inom slöjdnäringen samt slöjden kopplat till hållbarhet, omställning och cirkulär ekonomi ska vidareutvecklas.

5. Fokusområden

Kultur spelar en viktig roll i samhällsbygget. För att möta framtida utmaningar har tre fokusområden identifierats i arbetet med att revidera kulturplanen. Under perioden 2027–2030 har Region Uppsala valt att fokusera särskilt på områdena kultur, kreativitet och innovation; kulturarv och resiliens; och kultur och hälsa.

5.1. Kultur, kreativitet och innovation

Kultur, kreativitet och innovation är drivkrafter i arbetet för ett hållbart, inkluderande och attraktivt samhälle. För att lyckas krävs tvärsektoriell samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Genom att stärka samarbeten med aktörer så som Uppsala universitet med sin starka forskningsmiljö inom humaniora, samhällsvetenskap och innovation, och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), kan kunskapen om kulturens roll i samhällsutvecklingen utvecklas i länet. Det kan vara att ta vara på initiativ inom besöksnäringen kring kultur och kulturarv, liksom idéer om kulturdriven platsutveckling eller andra samskapande projekt.

Kulturdriven platsutveckling kan sammanföra forskare, kulturskapare, kulturinstitutioner, offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv för att tillsammans utforska hur kultur kan bidra till att skapa levande, inkluderande och hållbara platser runt om i Uppsala län. I centrum står frågor om hur konstnärliga och kulturella uttryck som konst, musik, mat, spel, arkitektur, dans, teater, kulturarv och lokalhistoria kan fungera som drivkrafter för samhällsförändring och bidra till att bygga tillit, identitet och framtidstro. Kultur har en unik förmåga att väcka kreativitet och öppna upp för nya möjliga framtider. Med konstnärliga metoder kan platser bevaras och nyskapas.

De olika europeiska initiativen kring New European Bauhaus och EIT Culture & Creativity har en roll att spela här om projekt kan utvecklas. EIT har som syfte att stärka kulturella och kreativa branschers kapacitet att bidra till Europas gröna, digitala och sociala omställning. Genom EIT C&C skapas nya möjligheter till internationell samverkan, kompetensutveckling och affärsutveckling för kreativa aktörer i länet.

Innovation inom kulturområdet så som social innovation och digitalisering kan ge nya sätt att skapa, sprida och uppleva kultur. Den lokala platsen är viktig för att ta tillvara dess unika förutsättningar vid innovativa insatser. I Uppsala län finns ett starkt kulturarv och en forskningstät miljö som kan skapa god grund för att omhänderta initiativ så som EIT C&C och New European Bauhaus som en del av den gröna omställningen av samhället.

Kulturella och kreativa branscher

Kulturella och kreativa branscher sysselsätter många konstnärliga och kreativa aktörer inom en mängd olika uttryck och i ett gränsöverskridande arbete. Region Uppsala har kartlagt företag inom dessa branscher (enl. 2007:s SNI-koder) i länet, som utmärker sig med fler aktörer inom spel och digitala medier. För att bidra till utvecklingskraft, gynna kreativitet

och innovationsförmåga samt öka möjligheten till kreativa kluster i länet, ska kulturella och kreativa branscher ges goda möjligheter att växa.

Den nationella strategin för kulturella och kreativa branscher har sex mål: statistik, upphovsrätt, rådgivning, kompetens, livsmiljöer och internationellt genomslag. Utifrån den nationella strategin ska Region Uppsala samverka och skapa kontaktytor mellan aktörer för att stärka strategins genomförande. Kultur har blivit viktigare för att regional utveckling ska ge möjligheter för näringar att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar, såväl i städer som på landsbygden. Kulturella och kreativa branscher kan ha både en nationell och en internationell marknad och kan knyta värdefulla internationella band till länet. Region Uppsala kan främja samverkan och samarbete mellan besöksnäringen, kulturella och kreativa branscher samt akademierna, genom erfarenhetsutbyten med andra offentliga aktörer, kommunerna och andra regioner.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska öka kompetensen om kulturella och kreativa branscher, genom ökad samverkan med näringslivsaktörer, kommuner, institutioner, organisationer och universiteten.
- Region Uppsala ska skapa förutsättning för innovationer genom kulturella processer.

5.2. Kulturarv och resiliens

Kulturarv är ett komplext begrepp som innefattar såväl materiella uttryck i form av kulturlandskap, fornlämningar, föremål, byggnader och miljöer, som immateriella uttryck som idéer, språk, kunskaper, berättelser, traditioner, sedvänjor, musik, dans och andra uttryck som tidigare generationer eller vi själva skapat och som vi tolkar och betraktar som en gemensam kulturell bas. Ett kulturarv är inte statiskt utan förändras ständigt i tid och rum, beroende på samtidens uppfattning, och kan ses som en process.

Sverige ingår i Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Nyckelharpanas nätverk antogs i december 2023 till Unescos register över goda metodiska exempel. En central aktör i nätverket i Uppsala län är Eric Sahlström Institutet i Tobo som står för speltraditioner, folkdans och instrumentbygge.

Region Uppsala har ett särskilt ansvar i krisberedskapen för att upprätthålla centrala samhällsfunktioner i händelse av kris och krig. Förutom att vara huvudman för hälso- och sjukvården är regionen ansvarig för uppgifter som är gemensamma för det geografiska området, som kultur. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör region och kommuner samverka för att skapa de bästa förutsättningarna i händelse av kris och krig.

Kulturell resiliens betyder förmågorna till motståndskraft, återhämtning, uthållighet, anpassning och styrka. Ett dynamiskt, fritt och levande kulturliv utgör det demokratiska

samhällets sätt att fungera väl. På sistone har kulturområdet allt oftare börjat betraktas som en del av ett lands totalförsvar. Bibliotek, skolor, teatrar och museer ska kunna hålla öppet och fungera i kristider. Sverige har blivit medlem i NATO och det europeiska säkerhetsläget har blivit osäkert, särskilt kring Östersjön. I en omvärld med ett förändrat säkerhetspolitiskt läge har upprätthållandet av demokratiska värderingar och yttrandefrihet blivit centrala frågor. Utöver den estetiska upplevelsen kan kultur ha en symbolbärande betydelse i samhället vid händelse av kris och krig. Genom att beakta ett kulturliv som fungerar i kristider kan det stärka den sociala tilliten till att samhället och dess institutioner kan fungera i händelse av kris och krig. Kultur i kris och krig kan bidra till uthållighet, psykologiskt försvar och vara en motståndskraft. Konstnärliga uttryck kan skänka hopp och reflektion över vad som sker i kriser.

Kulturegendomar enligt Haagkonventionen

Sverige har ratificerat Haagkonventionen från 1954, Konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. Konventionen vägleder arbetet för skydd och undanförsel av kulturegendom. I konflikter har en befolknings kulturarv visat sig särskilt utsatt. Kulturarvet är meningsskapande och betydelsefullt för identiteten och kan utsättas för angrepp. Uppfattningen om en gemensam historia bidrar till en känsla av sammanhang och en samhällsgemenskap som kan hotas. I Sverige har de nationella statliga kulturmyndigheterna erhållit uppdrag för att skydda kulturarven och bidra till beredskapen i landet, som Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och länsstyrelserna. Det handlar om att skydda det materiella kulturarvet och om kunskaperna om det immateriella kulturarvet. Arkiv och museer har värdefulla samlingar som behöver förberedas för att kunna skyddas i händelse av kris och krig.

Länsstyrelsen i Uppsala län har upprättat en lista på värdefull kulturegendom enligt Haagkonventionen 1954. Med de blå skyltarna (Blue Shield) har kulturegendomar en särskild status. På länsstyrelsens lista står Wiks slott, som ägs och drivs av Region Uppsala. Där upptas även Leufsta bruk, där Region Uppsala är stiftare. Länsstyrelsens arbete omfattar även planläggning för undanförsel av kulturhistoriskt material samt förstörelse. Region Uppsala ämnar fortsätta arbetet med en årlig mötesplats för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan viktiga aktörer inom kulturarvsområdet, där olika teman kan diskuteras, bland annat beredskap. Genom samverkan kan även utvecklingen stödjas för brukens kulturmiljöer i Uppland.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska i samverkan med nyckelaktörer öka resiliens och beredskap för en robust kultur i Uppsala län i händelse av kris och krig. Även hot och hat kan påverka kulturlivet liksom att källkritik är nödvändigt som skydd mot desinformationskampanjer och cyberhot.**

- Region Uppsala ska inom fokusområdet fortsätta att utveckla Wikområdet och byggnadsminnet Wiks slott som en plats för natur och kultur, ett intressant besöksmål och ett skyddsvärt objekt.

5.3. Kultur och hälsa

Region Uppsala ska fortsätta vidareutveckla temat kultur och hälsa som ett särskilt fokusområde. Arbetet ska ha sin utgångspunkt i forskning och väl beprövade metoder och prioritera satsningar som möjliggör aktiv medverkan och medskapande. Ett aktivt deltagande kan medföra positiva effekter på deltagarens hälsa och livskvalitet. Kultur bidrar till att främja det friska. Genom att delta i aktiviteter som ökar välbefinnandet byggs resiliens och motståndskraft vilket ger bättre förutsättningar att kunna hantera sin sjukdom. Genom att erbjuda insatser till dem som är tidigt i sin sjukdom eller i riskgrupp att hamna i sjukdom, särskilt vid stressrelaterade sjukdomar eller psykisk ohälsa, kan kultur bidra till att folkhälsan i länet stärks. Hit kan också räknas kultur för äldre och motverka ofrivillig ensamhet genom insatser som stärker gemenskap.

Konstpedagogik i vårdmiljöer

Den offentliga konsten i Region Uppsalas lokaler har en naturlig närvaro inom de olika vårdverksamheterna. Konsten kan fungera både inspirerande och lugnande, ge upphov till givande samtal och erbjuda stunder av känslomässig eller filosofisk kontemplation. I fokus är en satsning på utveckling av konstpedagogik i miljöer där patienter vistas, för att tillgängliggöra och på olika sätt använda konsten som verktyg för att främja hälsa.

Kulturverksamhet i samarbete med vården

Kulturverksamhet i samarbete med vården är en resurs i ett hållbart och hälsofrämjande samhälle. Utifrån olika vårdverksamheters eget engagemang, förutsättningar och behov av kultur, kan efterfrågan mötas och olika former av samarbete skapas. Kultur kan fungera som komplement till vård och behandling eller för att förebygga vidare sjukdom. Genom samverkan med vårdverksamheter, kommuner, regionala kulturinstitutioner, studieförbund och andra kulturaktörer möjliggörs kulturella aktiviteter som bidrar till hälsa och välbefinnande. Samverkan är en förutsättning för lyckade insatser, internt inom Region Uppsala, samt med länets kommuner och andra aktörer. Kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning är centralt, samt att skapa strukturer för stöd och nätverk.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska utveckla området i enlighet med kulturnämndens strategi för kultur och hälsa.
- Region Uppsala ska skapa förutsättningar för att stärka den existentiella hälsan och skapa motståndskraft för att bättre kunna hantera sin ohälsa.

6. Demokratiska förutsättningar

6.1. Demokratiska fri- och rättigheter

Möjligheten att ta del av konst och kultur, att fritt kunna skapa och yttra sig, är en del av det demokratiska samhällets grundvalar. Såväl den kulturella välfärden som yttrandefriheten, mötesfriheten, föreningsfriheten och upphovsrätten slås fast i Regeringsformen (1974:152). Yttrandefriheten regleras även i Tryckfrihetsförordningen (1949:105) och Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469). Grundlagarna ger rättighet att inom vissa ramar uttrycka sig fritt samt ger rättighet till fri åsiktsbildning. Yttrandefriheten ska säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Sverige har anslutit sig till Unescos konvention om skydd för och främjandet av mångfalden av kulturyttringar, där den konstnärliga friheten värnas. Konventionen säger bland annat att målet är att ”skapa förutsättningar för kulturerna att fritt kunna blomstra och samspela och på så sätt berika varandra.” Att fritt kunna yttra sig är begränsat i många länder. Uppsala kommun är fristad för förföljda författare och ingår i International Cities of Refuge Network (ICORN), en internationell organisation som arbetar för att förföljda konstnärer ska få skydd. Den konstnärliga friheten ska fortsatt värnas av Region Uppsala när beslut fattas om kulturstöd.

Begreppet ”armlängds avstånd” saknar juridisk bestämning inom offentlig kulturverksamhet. Men det är brukligt att hänvisa till principen för att värna den konstnärliga integriteten när kulturpolitiska beslut ska fattas. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i ett kulturpolitiskt positionspapper valt att betona vikten av den konstnärliga integriteten när det offentliga fattar beslut. Kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen kan användas men den ska inte vara involverad i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut, enligt SKR. Centralt för skapandet är även Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729), som är väsentlig för enskilda kulturskapares rättigheter till sina verk, rätten till ersättningar och för de producerande kulturorganisationernas verksamheter. Region Uppsala tillämpar alltid Medverkans- och upphovsrättsersättning (MU-avtalet) när regionen lämnar uppdrag till konstnärer. Det är ett avtal som reglerar villkoren för medverkan och upphovsrätt mellan konstnärer och uppdragsgivare, såsom museer, gallerier och andra kulturinstitutioner. Även KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd) arvodesrekommendationer tillämpas vid konsultation av yrkesverksamma kulturskapare.

Vidare finns Bibliotekslagen (2013:801), som bland annat fastslår att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt att folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Diskrimineringslagen (2008:567) främjar lika rättigheter och möjligheter med sina sju diskrimineringsgrunder. Den säger exempelvis att bristande tillgänglighet kan vara en form av diskriminering. Tillgängligheten regleras också i en särskild lag (2023:254) som bland annat omfattar digitala kulturprodukter, som e-böcker och appar.

Museilagen (2017:563) ger stöd för att ett museum ska ha ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll, vilket ger kraft till professionella omdömen och kunskapsmässig saklighet. Kulturmiljölagen (1988:950) är till för att nuvarande och kommande generationer ska ha tillgång till en mångfald av kulturmiljöer och ansvaret delas av alla. Även Arkivlagen (1990:782) säger att myndigheters arkiv är en del av det nationella kulturarvet. Trots ett tidigare utredningsförslag omfattas de enskilda arkiven idag inte av lagen, men dessa arkiv är en del av det gemensamma kulturarvet.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter är FN:s barnkonvention som blivit svensk lag. Barnkonventionen lyfter fram barns rätt att behandlas med respekt, att få komma till tals, att få utvecklas samt att fritt få delta i kulturlivet. I Funktionsrättskonventionen, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är tillgänglighet, respekt för olikheter samt deltagande och inkludering i samhället allmänna principer. Sverige har beslutat att följa konventionerna och även Region Uppsalas målsättningar präglas av artiklarnas betydelser.

Enligt Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) är offentliga aktörer skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur, samt ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska verka kunskapshöjande för grundläggande demokrativärden i relation till kulturlivet (yttrandefrihet, principen om armlängds avstånd, konstnärlig frihet, konstens egenvärde och likställighet).

6.2. De nationella kulturpolitiska målen

För Region Uppsala är de nationella kulturpolitiska målen vägledande (Riksdagen 2009). De lyder:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

De tre målen brukar i tur och ordning kallas självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

- **Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.**

Även dessa mål är strävansmål, som inte gör målen omedelbart mätbara, men de har likväl stor betydelse för kulturpolitikens förutsättningar och inriktningen på de beslut som tas på regional och kommunal nivå. På nationell nivå finns därutöver flera kulturpolitiska delmål.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Verksamheter med statsbidrag ska eftersträva de nationella målen.**

6.3. Allas möjlighet att delta

Region Uppsala och offentliga kulturaktörer arbetar för att kulturlivet i Uppsala län ska vara öppet, inkluderande och välkomna alla – oavsett vem deltagaren är och vilka förmågor eller vilken bakgrund deltagaren har. Offentligt finansierade kulturverksamheter finns till för alla länsinvånare och ska aktivt arbeta för att allas rätt och möjlighet att delta i kulturlivet respekteras och tillgodoses. För att främja allas möjlighet att delta i kulturlivet ska Region Uppsala sprida kunskap, samverka med olika aktörer, samt initiera och stödja projekt och verksamheter. En mångfald av erfarenheter ska kunna rymmas och uttryckas i länets kulturliv.

Kulturverksamheter ska vara fria från diskriminering och beakta lagstiftningens sju diskrimineringsgrunder. Vikten av en diskrimineringsfri miljö skrivs in i överenskommelser som görs mellan Region Uppsala och de större kulturverksamheterna med kulturstöd. Arbetet för lika rättigheter och möjligheter är ständigt pågående, och ska genomsyra alla kulturverksamheter.

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de befolkat Sverige under lång tid (samer är även ett urfolk) och att de har en egen religiös, kulturell eller språklig tillhörighet. Myndigheter och offentliga verksamheter har ett särskilt ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. Det gäller inte minst barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och att använda sitt minoritetsspråk. Region Uppsala samt majoriteten av kommunerna i Uppsala län ingår dessutom i förvaltningsområdet för finska, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service och främja finsk kultur.

Att lyfta fram och främja den etniska och kulturella mångfalden i Uppsala län förutsätter en öppen och lyhörd dialog med länsinvånarna och samråd med civilsamhället, inte minst de nationella minoriteternas organisationer. Region Uppsala har återkommande samråd med de nationella minoriteterna om olika frågor där kulturfrågor lyfts. Vissa minoritetsgrupper vittnar om att vara en liten skara i länet och har inte alltid längre sin sammanhållning genom minoritetsspråket, som inte alltid delas av de unga.

Att arbeta för kulturlivets tillgänglighet är av stor vikt, för att göra det möjligt för personer med och utan funktionsnedsättning att kunna ta del av och utöva kultur på lika villkor. Detta

gynnar såväl individer som kulturlivet i stort. Region Uppsala följer nationella riktlinjer från Statens kulturråd angående tillgänglighet till kulturlivet utifrån funktionshinderspolitiken. Likaså förs regelbundet dialoger och samråd med funktionsrättsrörelsen i länet. Arbetet för ett kulturliv tillgängligt för alla, oavsett funktionsnedsättning förutsätter en god dialog med funktionsrättsrörelsens organisationer.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta samråda med de nationella minoriteterna i kulturfrågor som berör dem.**
- **Region Uppsala ska arbeta aktivt för inkludering och medverka till att minska hinder för att alla grupper ska kunna delta i kulturlivet.**

6.4. Barns och ungas rätt till kultur

Kultur är en viktig del i barn och ungas liv i Uppsala län – både som kreativt uttryck och som en källa till identitetsskapande, gemenskap och välmående. Enligt dem själva uppskattar de mötesplatser som finns, kulturaktiviteter de deltar i och ledare som de möter. Det finns ett stort intresse för allt från föreställningar till skapande aktiviteter. Men barn och unga i länet vittnar också om olika hinder för att kunna vara en del av kulturlivet. Region Uppsala ska fortsätta arbeta främjande för kultur för, av och med barn och unga och har förstärkt arbetet för barn- och ungdomskultur i länet.

För barnen handlar det om rätten att ta del av kultur, delta aktivt och själva skapa. Barnkonventionen reglerar barns rättigheter upp till 18 års ålder och särskilt artikel 31 omfattar barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det ska vara kultur anpassad till barnets ålder och vara lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet.

Region Uppsala arbetar för att vara möjliggörare av barnrätt i kulturlivet där delaktighet, inflytande och synliggörande av barns och ungas perspektiv kan uppmärksammas. Ett exempel är arrangörsstöd för scenkonst för barn. Ett annat är flera nätverk i länet för dem som arbetar med kultur för unga i kommunerna eller inom samverkansmodellen. Stöd har också genomförts inom Skapande skola i några av länets mindre kommuner.

Kommuner, kulturinstitutioner och fria grupper erbjuder barn och unga ett brett utbud av kultur i länet. Barnen får tidigt möjlighet att möta professionell kultur eller skapa själva. Fritidskortet ger möjligheter att ta del av kultur. Utbudet av kulturskolor och estetiska utbildningar ger flera utvecklingsmöjligheter. För de unga vuxna erbjuder studieförbunden i länet flera möjligheter till förkovran, liksom de olika estetiska linjer som finns på Region Uppsala folkhögskola Wik och Biskops Arnö Nordens folkhögskola och Nordens fotoskola i Uppsala län.

Barn- och ungdomskulturområdet har en stor spännvidd och länets geografiska och demografiska utmaningar påverkar tillgängligheten till kultur. Region Uppsalas kartläggning genom Tyck-till-lådor, idéverkstäder och dialog med unga i olika delar av länet visade att

barn och unga har ett stort intresse för kultur, men att flera strukturella hinder påverkar möjligheten till deltagande. Utmaningar som identifieras är brist på kulturaktiviteter i landsbygdsområden, avsaknad av trygga mötesplatser, ekonomiska begränsningar samt otillräckliga transportmöjligheter. För barn och unga med funktionsnedsättning framkommer ytterligare praktiska hinder. Det är av vikt att stödja och samverka med kommunerna för att utjämna olikheter och bidra till en mer strukturerad fördelning av kultur i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka mobila verksamheter och turnerande aktiviteter för att utöka kulturutbudet för barn och unga i landsbygdsområden.
- Region Uppsala ska öka kulturutbudet för barn och unga med funktionsnedsättning.
- Region Uppsala ska skapa varaktiga strukturer för inflytande, där barn och unga kontinuerligt kan vara med och påverka.

6.5. Kulturskaparnas villkor

Enligt myndigheten Konstnärsnämnden, som har i uppdrag att öka kunskapen om konstnärers ekonomiska och sociala villkor, är de yrkesverksamma konstnärerna själva fundamentet för ett levande kulturliv. De står i kulturpolitikens centrum och spelar en avgörande roll för att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna uppnås. Med konstnärer avser Konstnärsnämnden kulturskapare inom olika konst- och kulturområden. De är ofta frilansare och deras villkor är beroende av beslut inom flera olika politikområden, exempelvis upphovsrätten och socialförsäkringssystemen.

Det är angeläget att stödja en kulturell infrastruktur som ger professionella kulturskapare och fria grupper möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala och lokala konst- och kulturlivets utveckling. Det är vanligt med långa konstnärliga yrkesutbildningar bakom sig och lång yrkeserfarenhet, men det är inte alltid detsamma som goda villkor och en regelbunden inkomst. Villkoren för de professionella kulturskaparna är varierande och många gånger ekonomiskt utmanande med ojämna inkomster. Ofta engageras professionella kulturskapare genom tillfälliga projekt, samarbeten och korttidskontrakt.

Region Uppsala arbetar stödjande och främjande för dem som verkar inom det fria kulturlivet. Region Uppsalas kulturstöd omfattar bidrag och stipendier, kompetensstöd, fortbildningar, nätverk, dialoger och erfarenhetsutbyten. Stöd ges såväl till konstnärlig utveckling som till arrangörskap. Region Uppsalas mentorskap och residens ska fortgå inom olika konstområden. Residensen ger tid och utrymme för grupper och enskilda och insatser anpassas för att stödja på olika sätt utifrån identifierade behov.

Digitaliseringens utveckling och tillgängliggörandet av konst och kultur har också påverkat förutsättningar kring upphovsrätt och ersättningar. En stor och komplicerad fråga inom det upphovsrättsliga fältet är användandet av artificiell intelligens (AI) i skapandet.

Länets folkhögskolor och studieförbund ger sysselsättning för professionella kulturskapare som samtidigt ges möjlighet att bidra med kunskap, nätverk och kompetens. Kulturskaparna ger fler invånare möjlighet att möta kultur och erfara de yrkesverksammas sätt att arbeta i kreativa processer. Numera arbetar kulturskapare allt som oftast gränsöverskridande och med flera konstarter. Metoderna från projektet Växelspel kan tas tillvara för att främja nya möten, samarbeten och kontaktytor.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska stärka förutsättningarna för de aktiva kulturskaparna i länet.
- Region Uppsala ska stödja insatser som höjer kompetensen inom upphovsrättsliga frågor samt AI.

Kulturskaparrådet

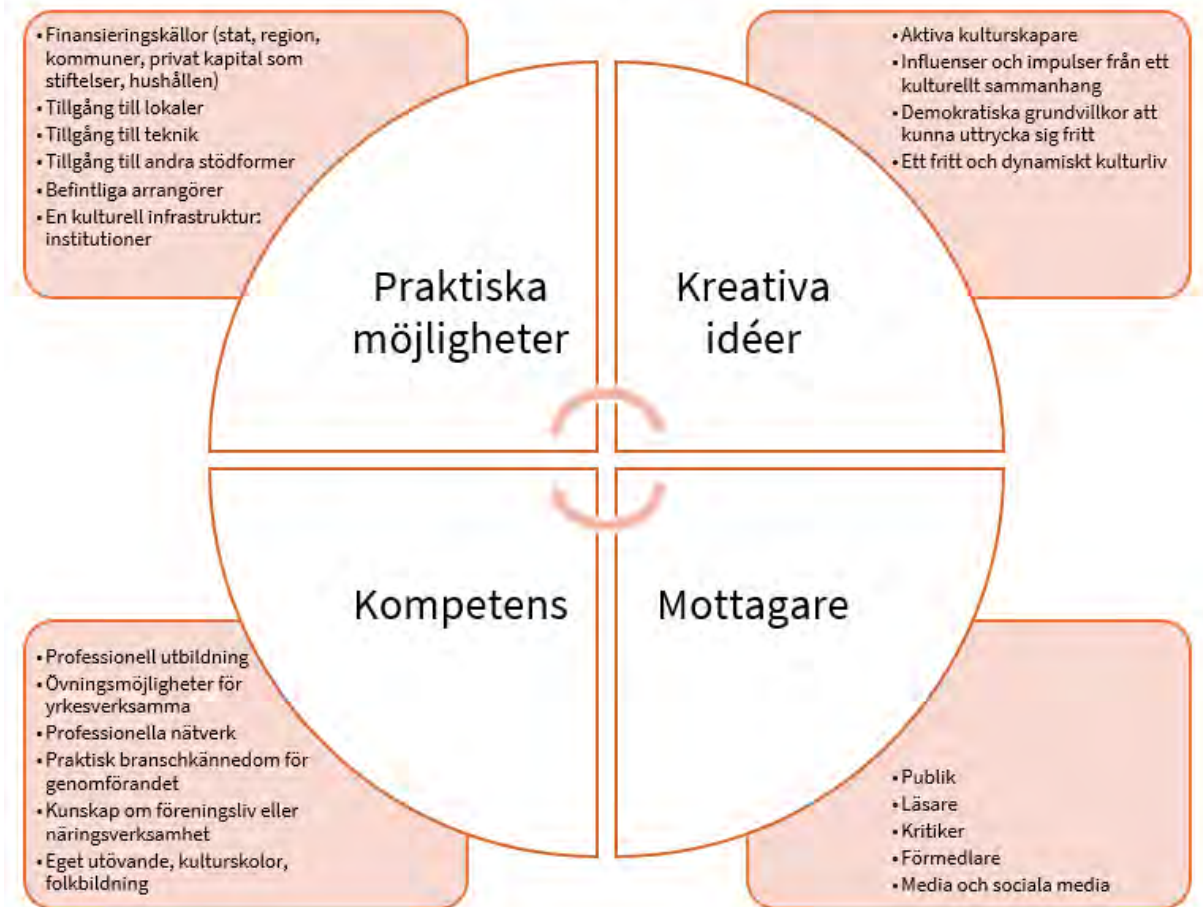
En del i samverkan med det fria och professionella kulturlivet är att föra en kontinuerlig dialog med länets kulturskapare. Region Uppsala har därför ett råd kallat Kulturskaparrådet, bestående av representanter för det professionella kulturlivet i länet. Representanterna ska vara en röst för olika konstarter i länet och samverka i arbetet med att förverkliga målsättningarna i de regionala kulturplanerna. Gruppens sammansättning speglar samhällets mångfald beträffande kön, ålder, etnisk och kulturell tillhörighet, och ska i största mån representera hela länet geografiskt. Medlemmarna är arvoderade.

6.6. Det kulturella ekosystemet

En förutsättning för att målen om kvalitet och konstnärlig förnyelse ska kunna uppnås i länet, är att flera delar fungerar i länets kulturella ekosystem. Det är ett gemensamt ansvar att stödja kulturskapare, utövare och verksamheter i deras strävan att skapa innovativa och kvalitativa verk.

De offentliga aktörerna stat, region och kommuner står ofta för en basfinansiering av institutioner, kulturverksamheter och den kulturella infrastrukturen. Men andra delar i helheten i det kulturella ekosystemet behöver fungera för att det ska uppstå ett kulturellt utbud i länet på olika orter och med många olika inriktningar. Det kan summeras i tillgång till praktiska möjligheter, ett fritt flöde av kreativa idéer, tillgång till kompetens och att det finns mottagare och publik som kan ta del av utbudet.

Det kulturella ekosystemet

Figur: Region Uppsalas illustration över det kulturella ekosystemet.

Stat, region och kommuner kan möjliggöra kultur i hela länet genom att tillhandahålla ett kulturellt stöd som underlättar genomförandet av kreativa idéer. Men det behöver också finnas ett tillräckligt publikunderlag. På mindre orter kan det emellanåt vara utmanande. Genom att stödja olika delar av det kulturella ekosystemet säkerställs att helheten fungerar. Det offentliga bidrar huvudsakligen till den kulturella infrastrukturen genom finansiering, lokaler och investeringar i teknik. Att bidra till en bredare palett av finansieringskällor är av vikt för en ekonomisk hållbarhet på längre sikt. En god samverkan mellan offentliga aktörer är avgörande för att de gemensamma insatserna ska vara effektiva och verkningsfulla. Det offentliga kan ge förutsättningar och möjliggöra skapandet. Region Uppsala kan utveckla flernivåsamverkan mellan stat, region och kommuner om den gemensamma kulturella infrastrukturen i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka strategier för kompletterande finansiering som kan säkra kvalitet och konstnärlig förnyelse på sikt.

Civilsamhället

Civilsamhället spelar en viktig roll för variationen i det kulturella utbudet och på olika platser i hela Uppsala län. Kultur på landsbygden stöttas genom exempelvis regionala projektbidrag, kommunala evenemangsbidrag och föreningsbidrag till civilsamhället. Ofta drivs föreningar ideellt av engagerade lokala krafter. Länets hembygdsrörelse och bygdegårdarna är aktörer inom lokalhållning och arrangörskap och medverkar till utbudet av kultur över hela länet. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund omfattar exempelvis 81 hembygdsföreningar och över 400 enskilda medlemmar som bidrar till det lokala kulturlivet. Ytterligare en aktör i länet är Folkets Hus och Parker.

Arrangörerna inom civilsamhället bidrar till ett större utbud av konst och kultur. När kultur ska nå ut brett och erbjuda variation är arrangörer inom föreningslivet ofta avgörande för det kulturutbud som erbjuds lokalt. Dessa arrangörer, som kan vara ideella föreningar, lokalhållare, privata aktörer, trossamfund eller andra organisationer, är del av det kulturella ekosystemet i länet. De säkerställer tillgången till kulturella upplevelser och skapar arbetstillfällen för kulturskapare.

Arrangörsföreningar drivs ofta av stort engagemang och intresse för konstformen, platsen och det gemensamma sammanhanget. Arrangörskap främjar demokratiska processer genom inflytande och delaktighet. För att arrangörer ska kunna verka effektivt krävs goda förutsättningar, såsom tillräcklig ekonomi, tillgång till lokaler, administrativt stöd samt förståelse och samarbete från professionella producenter. Dessa förutsättningar varierar mellan olika konstområden, och digitaliseringen öppnar nya möjligheter.

Region Uppsala och länets kommuner stödjer arrangörer på olika sätt, bland annat genom bidrag, nätverk och kompetenshöjande insatser. Det är särskilt viktigt att stödja ungt arrangörskap och säkerställa återväxten inom arrangörsledet genom fortbildningsinsatser och stöd. Eftersom många ideellt engagerade personer är äldre, är det nödvändigt att utveckla förutsättningarna för återväxt inom arrangörskap för att säkra framtida kulturell aktivitet.

Riksteatern i Uppsala län erhåller verksamhetsbidrag från Region Uppsala. Riksteatern är en folkrörelse och med sitt turnerande högkvalitativa utbud och sina lokala arrangörsföreningar är verksamheten en betydelsefull aktör för teaterfältet i länet. Dess breda repertoar inom olika scenkonstgenrer är en garant för att tillgängliggöra professionell scenkonst och skapa återväxt inom arrangörskap.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska främja arrangörsutveckling genom stödjande och samordnande insatser för länets arrangörer av professionell scenkonst.
- Region Uppsala ska fortsätta stödja arrangörsleden och särskilt ungt arrangörskap genom kompetenshöjande insatser.

Folkbildning

Region Uppsala bedriver folkbildning genom stöd till studieförbunden och folkhögskolor och stödjer länsinvånarnas möjligheter till studier i andra län genom mobilitetsstöd.

Folkbildningsverksamheten i länet bedrivs av studieförbunden samt Region Uppsala folkhögskola och Biskops Arnö Nordens Folkhögskola, samt filialer från folkhögskolor med säte i andra regioner. Region Uppsala folkhögskola erbjuder allmänna och särskilda kurser utifrån profilområdena kultur, språk, natur och hälsa, och har verksamhet i flera delar av länet. Biskops Arnö Nordens folkhögskola ger såväl nationellt välrenommerade kurser inom skrivande och film samt yrkeshögskoleutbildning inom fotografi, som ett brett utbud av allmänna kurser och andra långa och korta kurser.

Folkbildningen är en viktig resurs för att minska utbildningsklyftorna i samhället, öka den sociala sammanhållningen, och tillgodose kompetensförsörjning. Vidare är den en viktig del av kulturlivet i länet och samspelar med såväl det professionella kulturlivet som amatörkulturen.

Folkbildningen verkar inom flera olika konst- och kulturområden och är viktig för den kulturella infrastrukturen i hela länet. Den präglas av flexibilitet liksom av deltagarnas behov och önskemål. Folkbildningens organisationer fungerar både som kulturproducenter och arrangörer och svarar för ett stort utbud av kulturprogram och evenemang som ofta är tillgängliga för en bred allmänhet.

Region Uppsala stödjer statens syften med folkbildningen. De är att stärka och utveckla demokratin, påverka den egna livssituationen, utjämna utbildningsklyftor, samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska verka för att statens mål och syften med folkbildningen tillgodoses och bidra till kompetensförsörjningen, genom stöd till folkhögskolor och folkbildning i länet.**

Offentlig konst och gestaltad livsmiljö

Offentlig konst kan både vara samtida och en del av kulturarvet. Möjligheterna till samtida arkitektoniska och konstnärliga uttryck är av betydelse. Region Uppsala arbetar för att länets invånare ska få tillgång till samtida konstnärliga uttryck och idéer genom den offentliga konsten. Genom att följa en procentregeln främjar Region Uppsala integrationen av konst i vardagen inom sjukvården och andra regionala verksamheter. Konsten bidrar till att skapa en mänsklig och stödjande miljö för patienter, personal och besökare. Inköp och beställningar av konst skapar arbetstillfällen för konstnärer och stärker den ekonomiska infrastrukturen.

Den offentliga konsten har även en roll i stadsrummet och bidrar till att uppnå målen om levande och trygga städer. I samband med Uppsalas spårvägsprojekt, som binder de centrala och sydöstra stadsdelarna, samarbetar Region Uppsala med Uppsala kommun för

att säkerställa att konsten blir en integrerad del av projektet. Ett gemensamt konstprogram beskriver förutsättningar, samarbetsformer och övergripande utformning. Konst placeras vid hållplatser, på fordonens textilier och i angränsande områden såsom cykel- och gångtunnlar, intill broar och tekniska byggnader.

Politikområdet Gestaltad livsmiljö innebär en helhetssyn på utformningen av våra gemensamma miljöer. Idén är att arkitektur, form, design, konst och kulturarv kan bidra till att skapa ett socialt och miljömässigt hållbart samhälle. Arbetet med offentlig konst i spårvägsprojektet präglas av de krav på samverkan, delaktighet och transparens som politikområdet förespråkar. Gestaltad livsmiljö är relevant för alla kommuner i länet.

- Region Uppsala ska samarbeta med och stödja kommunerna i frågor som rör gestaltning av gemensamma miljöer och offentlig konst. Det är en del i implementeringen av politikområdet Gestaltad livsmiljö.

7. Styrformer

För att den regionala kulturpolitiken ska få genomslag, förverkligar Region Uppsalas kulturnämnd insatser i kulturplanen genom målstyrning och finansiering i årligt beslutad verksamhetsplan och budget.

För att få spridning och förankring av formulerade ambitioner krävs en etablerad infrastruktur med berörda aktörer. I denna struktur ingår institutioner, kulturaktörer, civilsamhällesrepresentanter, kommuner med flera. På olika sätt ansvarar Region Uppsala för att skapa mötesplatser och dialog med syfte att sprida kompetens, erfarenheter och upplevelser.

Den strategiska finansiering som är möjlig utifrån de stödformer som regionen ansvarar för bygger på olika förutsättningar från kommun, region och stat. Kulturnämndens kulturstöd till kulturlivets organisationer och aktörer består i hög grad av årliga regionala bidrag. Dessa ska vara hållbara över tid och effekten ska främja ett rikt kulturliv med hög kvalitet, bredd och spets. Målet är att göra det möjligt för alla invånare i Uppsala län att uppleva och utöva kultur.

Kulturplanen är det styrdokument som inom ramen för kultursamverkansmodellen ger Region Uppsala i uppdrag att fördela riktade statsbidrag till regionala kulturverksamheter. Utifrån regionala och lokala behov styrs tilldelningen av medel i samverkan och dialog med främst mellan den statliga, regionala och kommunala nivån. Som grund för tilldelning måste en kulturplan finnas som tagits fram i samverkan med kommunerna, civilsamhällesaktörer och det professionella kulturlivet.

Den större delen av den offentligt finansierade kulturella basverksamheten, såsom bibliotek, kulturskolor och stöd till kulturföreningar, drivs och finansieras av kommunerna. Detta skapar en förutsättning för länsinvånarna att få tillgång till att uppleva och utöva kultur. De ambitioner som formuleras i kulturplanen bygger på att statliga, regionala och kommunala behov och resurser samspelar.

7.1. Samverkan och samråd

För att åstadkomma en kontinuerlig dialog kring kulturlivets utveckling anordnar Region Uppsala olika former av nätverk, mötesplatser och samverkansytor för relevanta aktörer. I sådana dialoger har det framkommit gemensamma utmaningar och behov som i kulturplanen lyfts fram som prioriteringar.

Samverkan sker såväl på politisk som tjänstemannanivå med kommunerna. Region Uppsala deltar i möten, nätverk och dialoger på nationell nivå, bland annat med Kulturrådet och Kulturdepartementet. Med de regionala kulturinstitutionerna förs såväl årlig som regelbunden dialog. Samråd hålls också med civilsamhället och de professionella kulturskaparna. Ett kulturchefsnätverk för erfarenhetsutbyte finns även för de högsta

ledningarna för kultur i de mellansvenska regionerna (Kultursamverkan i Mellansverige). Region Uppsala har möjlighet att stärka flerpartssamverkan för att arbeta mer tillsammans utifrån den regionala rollen. Tillsammans med kommunerna kan ett roterande värdskap ordnas för de regionala kulturkonferenserna. Vid behov kan regionen även stödja kommunernas arbete med egna kulturplaner.

7.2. Ansvar, genomförande och uppföljning

Region Uppsala, genom kulturnämnden, ansvarar för implementeringen av kulturplanen. Kulturplanens politiska mål inom kultur är ambitiösa. Mål som brutits ner i prioriteringar och i handlings- och verksamhetsplaner följs upp årligen, analyseras noggrant och kan omprioriteras framöver baserat på uppkomna behov och rådande förutsättningar.

Ett av huvudmålen för kulturpolitiken är att nå nya målgrupper och säkerställa att barn och unga får tillgång till kultur. Detta mål är beroende av samverkan med andra politikområden. Deltagandet i kulturlivet är kopplat till sociodemografiska faktorer och andra villkor. För att fler ska kunna ta del av samhällets kultursatsningar krävs därför samarbete med olika sektorer och politikområden.

Mål och prioriteringar i kulturplanen kräver ett närmare samarbete med olika kulturaktörer i länet för att skapa samsyn kring utmaningar och möjligheter. Detta samarbete leder till gemensamma initiativ som kan möjliggöra ökad extern finansiering.

Arbetet med att realisera prioriteringar konkretiseras i den årliga ansökan till Kulturrådet, vilket därefter resulterar i verksamhetsplaner och överenskommelser. Uppföljningen av kulturplanens genomförande sker genom återkommande dialoger med kommunerna vid flertalet tillfällen per år samt genom formella dialoger med institutionerna inom kultursamverkansmodellen, där överenskommelser formuleras. Region Uppsalas rapporteringsskyldighet gentemot staten innebär att årligen redovisa hur stödet fördelats och hur mål och prioriteringar eftersträvas. Prioriteringar följs upp genom Region Uppsalas styrtal i Regionplan- och budget, som följs upp löpande i tertiärrapporter och årsredovisningar.

7.3. Relaterade dokument

I denna kulturplan nämns följande relevanta styrdokument.

Lag (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Regional utvecklingsstrategi

Regionplan- och budget

Biblioteksplan Region Uppsala 2025–2028

Kultur- och fritidskontoret

Remissyttrande på förslag till Region Uppsalas kulturplan 2027–2030

Östhammars kommun har tagit del av förslag till Region Uppsalas kulturplan 2027–2030. Vi kan konstatera att de övergripande målen och prioriteringarna i planen på det stora hela är angelägna och bra, och att de i det väsentligaste fångar in de utmaningar som regionen står inför på kulturområdet under planperioden. Kommunen har dock synpunkter kring remissprocessen och en del detaljer i innehållet.

Remissprocess

Östhammars kommun ser gärna se att Region Uppsalas kulturnämnd presenterar en samrådsredogörelse i samband med antagandet av den Regionala kulturplanen. Östhammars kommun anser att en samrådsredogörelse skulle förbättra processen kring planen för remissinstanserna och framför allt tydliggöra de förändringar som eventuellt görs i planen från remissversion till antaget dokument.

Teater (s 11-12)

Östhammars kommun ser positivt på Uppsala stadsteaters ambition att erbjuda turnerande föreställningar i kulturhus i andra kommuner i länet. Det är dock viktigt att komma ihåg att tillgången till lokala scenrum med kapacitet för teater varierar i länet. För Östhammars kommun är det angeläget om Uppsala stadsteaters roll som en regional scen kan stärkas, särskilt tillgången till teaterhuset för länets barn och unga. Östhammars kommun föreslår därför att prioriteringen ”Uppsala stadsteater vill fortsätta utveckla barn- och ungdomsverksamheten.” skrivs om på ett sådant sätt att den förtydligar att prioriteringen avser barn och unga i hela länet.

Musik (s 14)

Prioriteringen att stimulera arrangörsutveckling är något som Östhammars kommun ser positivt på. I övrigt noterar Östhammars kommun att Musik i Upplands relativt nya barn- och ungdomssatsning *Open stage* inte är beskriven i planen. Satsningen har varit en stor framgång lokalt i Östhammars kommun, och vi ser gärna att den fortsätter under kommande planperiod.

Professionell bild- och formverksamhet (s 17-18)

Östhammars kommun upplever en dynamisk utveckling regionalt inom bild- och formområdet under de senaste åren. Det är positivt att Region Uppsala vill verka för fler utställningsmöjligheter i samarbete med länets kommuner och fria aktörer.

En brist rent generellt i planförslaget är att länets största konstinstitution, Uppsala konstmuseum, lyser med sin frånvaro. Även om Uppsala konstmuseum inte ingår i samverkansmodellen i nuläget, tänker vi att det kan vara angeläget på sikt att undersöka om museet kan ha en regional roll att spela. Givetvis under förutsättningen att det är något som Uppsala kommun ställer sig positiva till.

Kultur och hälsa (s 25)

För Östhammars kommun är det angeläget att fortsätta – och ytterligare fördjupa – samarbetet med Region Uppsala inom området Kultur och hälsa.

Vi ser det som positivt att Regionens kulturnämnd ska anta en strategi för kultur och hälsa, men tycker att det är olyckligt att strategin inte har antagits inför den regionala kulturplanens remissperiod.

Nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förvaltningsområdet för finska

Östhammars kommun välkomnar att regionen lyfter de nationella minoriteterna under demokratiska fri- och rättigheter, men anser att målen för politikområdet är ofullständiga och måste få ett uttryck i delaktighetsmålen för att få ett tydligare avtryck på den kommande inriktningen. Vi påminner regionen om att anta kulturpolitiska mål för sitt arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Östhammars kommun påminner även om att Region Uppsala ingår i förvaltningsområdet för finska, men att den högre ambition som gäller för finskan inte alls har övervägts i utformandet av planen.

Östhammars kommun föreslår därför att följande text införs i Inledningen (s. 4) och under Länet och åtta kommuner (s. 8–9):

- Region Uppsala ingår i förvaltningsområdet för finska, och ska särskilt skydda och främja sverigefinnarnas språk och kultur. Region Uppsala och sex kommuner i länet ingår i förvaltningsområdet för finska.¹

Avseende samhällsmålet på sida 7 om kulturarv och kulturella besöksmål påminner Östhammars kommun om värdet att öka synligheten för det finska språket i samhället och behovet av mer forskning för att kartlägga historiska platser och besöksmål som haft närvaro av samer, romer och sverigefinnar i Uppsala län.

Östhammars kommun uttrycker att överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna är helt centralt i arbetet med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska. Därför föreslås följande tillägg till delaktighetsmål på s. 6:

- Värna barns och ungas rätt till ett eget språk och uttryck, och
- i arbetet med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska särskilt prioritera överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna.

¹ Enköpings kommun, Håbo kommun, Tierps kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun ingår i förvaltningsområdet för finska.

Plan

Östhammars kommuns plan för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029

Östhammarin kunnan kansallisten vähemmistöjen ja vähemmistökielten liittyvä suunnitelma vuosille 2026–2029

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2026-03-10 § xx
Ersätter tidigare version	KS 2019-01-29 § 6
Gäller för	Kommunstyrelsen, nämnder och kontor
Dokumentansvarig	Ansvarig handläggare för förvaltningsområdet för finska

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Uppföljning	3
Relaterade dokument	3
Mål för kommunens minoritetspolitiska arbete	4
Aktivitetsområden	4

Inledning

Den 2 december 1999 erkändes finska, samiska, meänkieli, romska och jiddisch till nationella minoritetsspråk¹. Riksdagen erkände samtidigt sverigefinnar, samer, tornedalingar, romer och judar till nationella minoriteter. Samerna utgör även ett urfolk i Sverige enligt regeringsformen.

De nationella minoriteterna och minoritetsspråken är en integrerad del av Sveriges arbete med mänskliga rättigheter och grundar sig på ett antal olika internationella överenskommelser som Sverige har undertecknat till Europarådet och FN.

Östhammars kommun ingår sedan 2010 i förvaltningsområdet för finska. Detta innebär att kommunen har mer långtgående skyldigheter att säkerställa rätten till förskola, äldreomsorg samt muntliga och skriftliga kontakter med kommunen på finska. Östhammars kommun blev en del av förvaltningsområdet för finska efter att kommunen i ett remissyttrande till regeringen meddelat att kommunen ställde sig positivt till en utvidgning av förvaltningsområdet för finska vid minoritetslagens tillkomst (2010). Innan minoritetslagens trädde i kraft ingick enbart fem kommuner i Norrbottens län i förvaltningsområdet för finska.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och delaktighet och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Riksdagen har formulerat följande minoritetspolitiska mål:

- diskriminering och utsatthet
- inflytande och delaktighet
- språk och kulturell identitet.

Det finns ingen prioritering mellan delområdena, men det framhålls att överföring av språk och kultur mellan generationerna är en central uppgift för minoritetspolitiken för att de nationella minoritetsspråken ska kunna bestå som levande språk i Sverige. För hotade språk är barns och ungas förbättrade språkkunskaper av central betydelse eftersom barnen är språkens framtida språk- och kulturbärare.

Syfte

Denna plan är kommunens svar på lagens krav att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Syftet är att kommunen under planperioden ska genomföra minoritetslagstiftningen på ett strukturerat sätt i kommunens ledning, styrning och uppföljning.

Uppföljning

Planen revideras av kommunfullmäktige inför perioden 2030–2034.

Förvaltningen lämnar kommunstyrelsen och andra berörda nämnder information när denna färdigställt en handlingsplan med åtgärder för att nå målen och delmålen i planen.

Måluppfyllelse rapporteras enligt rutiner för verksamhetsuppföljning och i gällande verksamhetssystem. Kommunstyrelsen lämnas vartannat år en redovisning om utvecklingsarbetet med styrdokumentet.

Relaterade dokument

Bilaga: Sammanfattning av gällande rätt med nationella minoriteters rättigheter

¹ Samiska och romska är samlingsnamn för flera olika språk. Samiska språk som talas i Sverige är: lulesamiska, nordsamiska, pitesamiska, sydsamiska och umesamiska. De mest förekommande romska språken i Sverige är: arli, kale, kalderasch, lovri och svensk romani

Mål för kommunens minoritetspolitiska arbete

För ett långsiktigt arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förvaltningsområdet för finska formuleras två övergripande målområden, som styr kommunens arbete på området. Målen fungerar som en inriktning för kommunens utvecklingsarbete under åren 2026-2029. Nämnderna leder, styr och följer upp målen.

	Mål	Ansvar
1	Förbättrad överföring av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna.	KS, BUN, KFN
2	Framsteg i det praktiska genomförandet av de nationella minoriteternas rättigheter och i arbetet med förvaltningsområdet för finska i Östhammars kommun.	KS, BUN, KFN, VON

Aktivitetsområden

För att nå framsteg i det praktiska genomförandet föreslås aktivitetsområden som nämnderna och kontoren kan arbeta med för att nå kommunens minoritetspolitiska mål.

	Aktivitetsområden	Ansvar	§
1	Utveckla samverkan med andra kommuner i Norduppland i arbetet med förvaltningsområdet för finska.	KS, BUN, KFN, VON	Se bilaga.
2	Öka statsbidragets användning till åtgärder inom förskola, omsorg och kontakter med kommunen på finska i Östhammars kommun.	KS, BUN, KFN, VON	8 § förordning 2009:1299
3	Nå fler kommuninvånare i åldern 0–50 år i kommunens samrådsdialoger med nationella minoriteter.	KS, BUN, KFN	5 § minoritetslagen
4	Utveckla former för samråd med nationella minoriteter som ger inflytande och delaktighet i beslutsprocessen.	KS, BUN, KFN, VON	5–5 a §§ minoritetslagen
5	Stötta medarbetare inom förskola och omsorg att utveckla språkkunskaper i finska.	BUN, VON	11 § minoritetslagen, 5 § socialtjänstlagen.
6	Verka för att fler barn inom samtliga skolformer får utbildning i nationella minoritetsspråk.	BUN	8:10, 8:12 b, 10:7, 11:10, 15:19, 18:19 §§ skollagen
7	Förebygga ofrivillig ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar.	VON	8:1–2, 6 §§ socialtjänstlagen, 4 § minoritetslagen
8	Erbjuda ett meningsfullt kultur- och fritidsutbud för sverigefinska barnfamiljer.	KFN	4 § minoritetslagen, 5 § bibliotekslagen
9	Etablera en närvaro av samisk, romsk, judisk och tornedalsk kultur under 2026–2029.	KFN	4 § minoritetslagen, 5 § bibliotekslagen
10	Utveckla synligheten för det finska språket i kommunen.	KS, BUN, KFN, VON	4 § minoritetslagen, 1:4 kultur- miljölagen, 5 § bibliotekslagen, lpfö18, lgr22, lgy25

Sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteters rättigheter

Tema	Bestämmelse	§	Lag
Mål och riktlinjer	Kommuner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits ska på begäran lämnas till den myndighet som har uppföljningsansvar.	5 b	Minoritetslagen
Information	Kommuner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som denna lag hänvisar till.	3	Minoritetslagen
Information	Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.	8:12 b st. 2	Skollagen
Information	Kommunen ska informera den som ansöker om insatser inom äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar nationella minoritetsspråk.	8:9	Socialtjänstlagen
Samråd	Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog i syfte att kunna beakta de nationella minoriteternas synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.	5	Minoritetslagen
Samråd	Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.	5 a	Minoritetslagen
Samråd	Barn som är i stånd att bilda egna åsikter ska tillförsäkras rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet, i alla administrativa förfaranden som rör barnet, särskilt beredas möjlighet att höras.	Art. 12	Lag om barnkonventionen
Konsultation	Kommuner ska konsultera med samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. När det finns en skyldighet att konsultera i ett ärende ska den konsultationsskyldige i ett tidigt skede informera den samiska företrädaren om ärendet och fråga om den begär konsultation.	2 8	Konsultationslag i frågor som rör det samiska folket
Kartläggning	Kommunen ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska.	8 st. 2	Förordning (2009:1299) om minoritetsspråk
Laglighetsprövning	Ett överklagat beslut ska upphävas, om 1. det inte har kommit till på lagligt sätt.	13:8	Kommunallagen
Kontakter	Enskilda har rätt att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med Östhammars kommun. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part. Myndigheten är skyldig att ge muntligt svar på finska, och ska i övrigt sträva efter att bemöta enskilda på finska.	8	Minoritetslagen
Översättning	Enskilda som saknar juridiskt biträde har rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering på finska.	8 st. 2	Minoritetslagen

Kontakter	Enskilda har rätt att använda meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med Östhammars kommun om ärendet kan handläggas av personal som behärskar språken.	9	Minoritetslagen
Personal	Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten.	11	Minoritetslagen
Personal	Kommunen ska arbeta för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.	8:5	Socialtjänstlagen
Socialtjänst	Ett barn som tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö, eller som för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö, ska [...] vederbörlig hänsyn tas till önskvärdheten av kontinuitet i ett barns uppfostran och till barnets etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund då lösningar övervägs.	Art. 20	Lag om barnkonventionen
Förskola	Östhammars kommun ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.	8:12 b	Skollagen
Förskola	Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.	Kap. 2	Lpfö18
Förskola Grundskola	Barnets utbildning ska syfta till att utveckla respekt för barnets egna kulturella identitet, språk och värden.	Art. 29	Lag om barnkonventionen
Förskola	Barn som tillhör de nationella minoriteterna ska stödjas i sin språk-utveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer. [...] I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.	Kap. 1 8:10	Lpfö18 Skollagen
Modersmål	En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk <i>[i grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan].</i>	10:7, 11:10, 15:19, 18:19	Skollagen
Modersmål	En romsk elev som kommer från utlandet får ges undervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.	5:9	Skolförordningen
Språkval	En elev får som språkval i stället för [språken franska, spanska och tyska] välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i. <i>Begränsningen om att huvudmannen inte är skyldig att anordna undervisning i språkval gäller dock inte nationellt minoritetsspråk.</i>	9:6 9:7	Skolförordningen
Modersmål	Undervisningen i ämnet modersmål – [finska, jiddisch, meänkieli, romani chib / samiska] - som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur/samisk kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.		Kursplaner för nationella minoritetsspråk Kursplan för samiska
Integrerad samisk undervisning	En huvudman för grundskola får i sin grundskola anordna integrerad samisk undervisning. Utbildningen för de samiska eleverna ska integreras med motsvarande utbildning för andra elever i grundskolan. Med samisk undervisning avses undervisning med samiska inslag.	10:7	Skollagen
Kunskap	Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för de nationella minoriteternas språk och kulturer. [...] Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.	1	Lpfö18

Kunskap	Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia. [...] Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter.	2.2 / 2.1	Lgr22 / Gy25 <i>Kursplan samhällskunskap (åk 4–6), svenska (åk 4–9), gy svenska 2, gy historia 1a1-3.</i>
Äldreomsorg	Östhammars kommun ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar finska.	8:6	Socialtjänstlagen
Äldreomsorg	Östhammars kommun ska vad gäller övriga minoritetsspråk erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.	8:7	Socialtjänstlagen
Kultur	Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.	1:2	Regeringsformen
Kultur	Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.	4	Minoritetslagen
Kultur	Kommunen ska inom ramen för äldreomsorg som erbjuds för nationella minoriteter beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att [...] ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.	8:8 8:2	Socialtjänstlagen
Kultur	Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller ett urfolk ska inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.	Art. 30	Lag om barnkonventionen
Kultur	Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.	4	Minoritetslagen
Kultur	Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.	5 8	Bibliotekslagen
Kulturmiljö	Vid kommunal verksamhet ska god ortnamnsred iakttas. Det innebär att namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.	1:4	Kulturmiljölagen
Romsk inkludering	Den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Strategin omfattar följande delområden: utbildning, arbete, bostad, hälsa och social omsorg samt trygghet, kultur och språk samt civil organisering.	prop. 2008: 09:158	Riksdagens strategi för romsk inkludering 2012–2032

Kultur- och fritidskontoret
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimisto

Sammanfattning av remissinstansernas synpunkter

Denna samrådshandling sammanfattar ärendegången, remissinstansernas synpunkter, de nationella minoriteternas synpunkter som framkommit på samråd, och lyfter även ändringar och svar från kultur- och fritidskontoret.

Kultur- och fritidsnämnden, senare KFN, lämnade den 10 april 2024 uppdrag till kultur- och fritidskontoret att återkomma med förslag på nya mål och riktlinjer för kommunens arbete med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska. Uppdraget skulle redovisas till KFN den 2 oktober 2024, men den 6 september 2024 beslutade KFN att förlänga utredningstiden till december 2024.

Remissförslaget anmäldes till KFNAU den 13 februari och 26 mars 2025: KFN beslutade att skicka ut förslag på remiss den 9 april 2025. Remisstiden sträckte sig till den 20 juni, men efter önskemål från kommunledningskontoret förlängdes remisstiden till den 10 september.

Kultur- och fritidsnämnden förslag remitterades till gruppleddare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen med önskemål om svar från kommunledningsförvaltningen och pensionärsrådet, barn- och utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, Region Uppsala, samhällsvägledare med romsk språk- och kulturkompetens i Uppsala kommun, Dannemora-Österby finska förening, Gimo Finska Förening, Sverigefinska föreningen i Östhammars kommun, Sverigefinnarnas språk- och kulturförening i Uppsala, Sverigefinska ungdomsförbundet, Judiska ungdomsförbundet, Tornedalssällskapet i Uppsala och tornedalska ungdomsförbundet Met Nuoret. Förslaget har även skickats för konsultation till Sametinget och Samiska föreningen i Uppsala.

Eftersom Tornedalssällskapet i Uppsala lagts ned vidarebefordrades remissen till Svenska Tornedalingars Riksförbund.

Samråd om förslaget behandlades på samråd med nationella minoriteter den 24 september 2025. Sametinget och Samiska föreningen i Uppsala har inte besvarat konsultationsförfrågan i ärendet.

Vård- och omsorgsnämnden anförde inga synpunkter på förslaget. Barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen inkom med yttrande. Övriga remissinstanser har inte besvarat remissen.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade att översända förslag till kommunstyrelsens arbetsutskott den 5 november 2025. Den 13 november återförvisades ärendet till kultur- och fritidsnämnden med erinran om ändring.

Kultur- och fritidsnämnden förväntas besluta att översända förändrat förslag på sitt sammanträde den 20 november för fortsatt beredning under 2026 i KSAU den 2 februari, KS 17 februari och för beslut i fullmäktige den 10 mars 2026.

Övergripande synpunkter

Kommunstyrelsen anser att planen har en ändamålsenlig disposition med genomgång av rättsläget och de nationella minoritetspolitiska målen, som därefter följs av kommunens mål och riktlinjer som är formulerade från det övergripande syftet att följa lagstiftningen och bidra till nationell måluppfyllnad.

Kommunstyrelsen föreslår att de föreslagna milnivåerna övergripande mål och tematiska mål i stället ska benämnas som mål respektive aktiviteter i enlighet med kommunens ledningssystem och riktlinjer för styrande dokument. Aktiviteter ska i sin tur ses som förslag på aktiviteter att utföra i målens riktning.

Barn- och utbildningsnämnden anser i likhet med kommunstyrelsen att de föreslagna milnivåerna ska benämnas som mål och aktiviteter.

Kommunstyrelsen lyfter att det inte framgår med tillräcklig tydlighet vilken eller vilka nämnder och, i förlängningen, vilka delar av förvaltningen som ska arbeta med respektive mål och delmål. Det ökar detta risken för att hela målområdet faller mellan stolarna, och att det inte sker tillräckligt arbete i målens riktning. Det behöver framgå för varje mål, vilka nämnder som ska arbeta med målen.

Kommunikation meddelade att det finns en ny mall för styrdokument. En synpunkt som framkommit inom förvaltningen är även att styrdokumentet plan även bör innehålla följande delar Uppföljning samt Relaterade dokument.

Mål

Kultur- och fritidskontoret föreslog redaktionella ändringar i ljuset av att flera remissinstanser uppfattat de föreslagna målen och delmålen som aktiviteter. För att förtydliga målstyrningen ändrades formuleringen av målen från förbättra överföringen till förbättrad överföring, samt utveckla det praktiska genomförandet till framsteg i det praktiska genomförandet.

På samrådet med nationella minoriteter 2025-09-24 framkom konsensus om att målen överensstämmer med sådant som sverigefinnarna ständigt lyfter under samråd med kommunen.

En företrädare för *Sverigefinska föreningen i Östhammars kommun* lyfter behovet av språköverföringen till nästa generation eftersom de äldre tappar svenskan, och att barn och barnbarn inte alltid kan kommunicera med sina äldre släktingar på finska. En annan deltagare lyfter olika förslag på hur språket kan överföras till barn. En kommuninvånare, som även arbetar som lärare i finska, inkom med skriftlig synpunkt. Överföringen av minoritetsspråket till kommande generationer har helt stannat av i kommunen. Många av eleverna talar inte finska, men har mor- eller farföräldrar som talar finska. Hur ska språket då kunna föras vidare?

Barn- och utbildningsnämnden ger förslag på förändrade mål. Nämnden motiverar att dessa är mer kopplade till den lagstiftning som styr kommunen med förvaltningsområdet för finska.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår följande mål:

1. Östhammars kommun informerar och kommunicerar aktivt på svenska såväl som på finska i ärenden med anknytning till förvaltningsområdet.
2. Östhammars kommun möjliggör till väsentlig del tillgång till service, vård och omsorg för äldre både finska och svenska.
3. Östhammars kommun uppmärksammar och bidrar till att stärka den sverigefinska kulturen som en del av det svenska samhället.
4. Östhammars kommun kan erbjuda tillgång till förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.
5. Östhammars kommun erbjuder former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Kommunen ska enligt minoritetslagen anta mål, inte bara för sitt arbete med finska, utan för hela sitt minoritetspolitiska arbete (jmf 5 b § minoritetslagen). Det är naturligt att finska blir särskilt betonat för arbetet med målen.

Barn- och utbildningsnämnden har föreslagit mål som direkt framgår av bestämmelser i lag. Lag behöver inte dubbelregleras i en kommunal plan som mål för att bli gällande i kommunen. Ändamålet med planen är att formulera mål för att på sikt nå lagen i Östhammars kommun.

Bilagan med sammanställning av gällande rätt kan tillgås för att identifiera målens koppling till lag. Kultur- och fritidskontoret delar nämndens förslag till mål 5 och tar in den formuleringen i slutförslaget.

Delmål

Barn- och utbildningsnämnden anser att delmålen bör ha en tydligare koppling till den lagstiftning som reglerar kommunens ansvar för arbetet med förvaltningsområde för finska, och anser även att de föreslagna delmålen innehåller ett inslag av tvång.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Lagstiftningen är tvingande för kommunen. Mål är inte till sin form tvingande utan målsättningsstadganden. Syftet är att bryta ned lagen i mindre delar. Det primära ändamålet är att kunna mäta utvecklingen av arbetet inom nämndens ansvar. Mer underlag innebär att såväl nämnder som förvaltning kan fatta mer informerade beslut för att nå lagen.

På samrådet med nationella minoriteter 2025-09-24 framkom bland annat följande synpunkter om delmålen.

Flera av deltagarna anser att delmålet om *Förebygga ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar* är mycket viktigt. En deltagare från *Sverigefinska föreningen i Östhammar* påminner om att digital utanförskap inte får glömmas bort. En annan deltagare från samma förening tillägger att det också kan handla om transportfråga, och att det finns behov av en resurs, t.ex. äldrelots, som kan hämta äldre sverigefinnar till finska aktiviteter och därmed bryta ensamhet. En deltagare från Gimo uttrycker att det finns behov att lyfta biståndshandläggares och omsorgspersonals kunskap om lagstiftningen och rätten till omsorg på finska. En annan deltagare instämmer. En deltagare nämner att omsorgen vid hembesök kan tillfråga äldre om dessa önskar besök av någon som talar finska.

En kommuninvånare i Gimo, som även arbetar som lärare i finska, inkom med skriftlig synpunkt och pekade ut delmålet om att *Nå fler kommuninvånare i åldern 0–50 år i samrådsdialoger med sverigefinnar*. Om kommunen ska lyckas med delmålet och nå barn och unga måste samråd ske på barn och ungas egna villkor och på platser som är väl kända för dem, till exempel i anslutning till skoldagen.

Samma kommuninvånare lyfter perspektiv med beröring till delmålet om *I större utsträckning skapa ett meningsfullt utbud för sverigefinska barnfamiljer inom kultur- och fritid*. Det är viktigt att skapa sammanhang där sverigefinska barn lyckas höra finska och bekanta sig med finsk kultur, till exempel med kulturinslag inom ramen för ämnesundervisningen i finska. En av deltagarna på samrådet lyfte särskilt fram detta delmål och anförde att det är viktigt att nå fler yngre i kommunens arbete.

Kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden föreslår att begreppet i förslaget tematiska mål i stället ska benämnas som aktiviteter.

Barn- och utbildningsnämnden har i sitt förslag till aktivitet föreslagit att delmål 2 om att väsentligen öka statsbidragets användning till åtgärder inom förskola, omsorg och kontakter med kommunen på finska, i stället ska formuleras som att användningen ökar.

Ålvikarleby kommun har genom kommundirektör den 31 oktober välkomnat ökad samverkan mellan kommunerna, men önskat en annorlunda formulering innan mål om samverkan mellan de tre kommunerna har förankrats med de förtroendevalda. Efter synpunkten har *Tierps kommun* uppdaterat förslag till nytt styrdokument och delmålet till ”andra kommuner i Norduppland”.

Barn- och utbildningsnämnden har i andemeningen lämnat stöd till aktiviteter som ingår i följande föreslagna delmål: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 i det ursprungliga förslaget.

Ändringar genomförda i slutförslaget

- Slutförslaget fördes över till den nya mallen för styrdokument för plan i enlighet med synpunkten från kommunikationsenheten. Den nya mallen innehåller en separat sida för innehållsförteckning. Planen utökas därför med motsvarande sida.
- Rubrikerna uppföljning och relaterade dokument lades till som underrubriker i förslaget enligt synpunkt om rutiner för styrdokument.
- Under underrubriken uppföljning tillkommer att styrdokumentet ska följas upp enligt rutiner för verksamhetsuppföljning och i gällande verksamhetssystem.

- Under underrubriken relaterade dokument: bilaga med sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteters rättigheter. Bilagan kommer finnas tillgänglig digitalt.
- I linje med kommunstyrelsens förslag förtydligas ansvaret genom en ny kolumn som kopplar samman ansvariga nämnder för målen och delmålen.
- Med syfte att tydliggöra delmålen koppling till minoritetslagstiftningen infördes även ny kolumn (§) som beskriver vilken bestämmelse olika delmål ska medverka till att uppnå laguppfyllnad.
- En del av målen och delmålen fick förändrade formuleringar för att tydliggöra målstyrningen i förslaget.

Ärendet återförvisades från kommunstyrelsens ordförandeberedning till kultur- och fritidskontoret för omarbetning den 13 november. Kultur- och fritidskontoret ändrades den 17 november 2025 förslaget efter instruktioner. Förslaget ändrades på följande sätt:

- Delmålen kallas i stället för aktivitetsområden.
- Dessa aktivitetsområden ska i stället vara förslag som nämnderna och kontoren kan arbeta med för att nå målen.
- De tidigare delmålen formulerades om till aktiviteter för att inte vara målstyrda.
- I samband med att delmålen försvinner försvann följande textrad: *"nämnderna leder, styr och följer upp delmålen"*. I stället infördes följande textrad under målen: *"nämnderna leder, styr och följer upp målen."*
- Målnivån fick en ny kolumn som heter ansvar där ansvaret för målen fördelas till relevanta nämnder.
- Under uppföljning på s. 3 lämnas kommunstyrelsen, i stället för kommunfullmäktige, redovisning om utvecklingsarbetet med styrdokumentet vartannat år.
- I samband med omarbetningen föreslogs även att namnet på planen ändras till Östhammars kommuns plan för arbetet, i stället för Plan för arbetet. Om samtliga kommuner och regioner ska ha antagna mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet kan det vara viktigt att tydliggöra kommunens namn i rubriken.